



**TURUN
YLIOPISTO**

Matemaattis-luonnontieteellinen
tiedekunta

Turun kaupungin leikkipaikkojen alueelliset erot ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus

Maantiede

Pro gradu -tutkielma

Laajuus: 30 op

Renita Ristimäki

9.4.2026

Turku

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Tutkinto-ohjelma, oppiaine: Maantiede, Filosofian maisteri, Maantieteen linja

Tekijä: Renita Ristimäki

Otsikko: Turun kaupungin leikkipaikkojen alueelliset erot ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus

Ohjaajat: Nora Fagerholm, Juuso Suomi

Sivumäärä: 61 sivua + liitteet 5 sivua

Päivämäärä: 9.4.2026

Kaupungissa asuu yhä enemmän ihmisiä ja samalla tarve huomioida eri väestöryhmät kaupunkisuunnittelussa voimistuu. Lapsille suunnatut arjen ympäristöt ovat merkityksellisiä heidän hyvinvointinsa kannalta. Leikkipaikat tukevat lasten fyysistä aktiivisuutta ja opettavat tärkeitä sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja. Erityisen tärkeitä ilmaiset leikkipaikat ovat sosiaalisesti heikommassa asemassa oleville lapsille, joilla ei välttämättä ole mahdollisuutta osallistua maksullisiin vapaa-ajan harrastuksiin. Pääsy laadukkaisiin ja turvallisiin leikkipaikkoihin pitäisi olla kaikilla, myös esimerkiksi vammaisilla lapsilla.

Turussa on tehty laajaa selvitystä kaupungin leikkipaikoista, esimerkiksi leikkipaikkaverkoston kattavuudesta ja saavutettavuudesta. Selvitys ei kuitenkaan sisällä arviota leikkipaikkojen laadusta. Leikkipaikan laatua voidaan arvioida esimerkiksi tutkimuksissa kehitetyillä arviointityökaluilla. Tässä tutkimuksessa käytetään mukautettua Play Space Audit Tool (PSAT) -työkalua, ja arvioidaan Turun kaupungin leikkipaikkojen laatua esimerkiksi välineistön, turvallisuuden ja viihtyisyyden näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitetään, onko leikkipaikkojen laadussa eroja eri Turun postinumeroalueiden välillä, ja onko postinumeroalueen sosioekonomisella tasolla yhteyttä alueen leikkipaikkojen laatuun tai lukumäärään. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan leikkipaikkojen jakaumaa Turun postinumeroalueilla suhteessa alueen pinta-alaan ja lasten lukumäärään.

Tulosten mukaan Turun kaupungin leikkipaikat ovat laadultaan melko yhtenäisiä, eikä postinumeroalueiden välillä ole laatueroja. Laatu kuitenkin vaihtelee yksittäisten leikkipaikkojen välillä. Postinumeroalueen sosioekonomisella tasolla ei todettu olevan yhteyttä leikkipaikkojen laatuun. Leikkipaikkojen lukumäärä vaihtelee postinumeroalueittain, ja osalla alueista on enemmän leikkipaikkoja suhteessa lapsiin kuin toisilla. Turun itäisillä ja läntisillä reunoilla leikkipaikkoja on vähiten suhteessa lasten lukumäärään. Postinumeroalueen sosioekonomisella tasolla löydettiin yhteys leikkipaikkojen lukumäärään, eli matalamman sosioekonomisen tason alueilla leikkipaikkoja oli vähemmän kuin korkean sosioekonomisen tason alueilla.

Tutkimus osoittaa, että yhtä laadukkaita leikkipaikkoja on Turussa tarjolla lapsille asuinalueesta riippumatta. Kuitenkin sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta parannettavaa on leikkipaikkojen tasapuolisessa jakaumassa. Kaupunkien olisi hyvä huomioida leikkipaikkaverkoston suunnittelussa asuinalueen sosioekonominen taso, jotta leikkipaikkojen hyödyt jakautuisivat tasapuolisesti kaikille lapsille.

Avainsanat: leikkipaikka, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, lapsilähtöinen kaupunkisuunnittelu, Play Space Audit Tool (PSAT)

Master's thesis

Subject: Geography

Author: Renita Ristimäki

Title: Spatial differences and social justice in the distribution of playgrounds in Turku

Supervisors: Nora Fagerholm, Juuso Suomi

Number of pages: 66 pages

Date: 9.4.2026

As more people move into cities, the need to account different population groups increase. Environments designed for children are important to their well-being. Playgrounds support children's physical activity as well as social and cognitive development. Free playgrounds are particularly significant for socially disadvantaged children, who may not have access to paid leisure activities. All children should have access to safe and high-quality playgrounds.

In Turku, the city has conducted an extensive survey of the city's playgrounds, including the coverage and accessibility of the playground network. However, the quality of the playground network has not yet been evaluated. This study applies an adapted version of the Play Space Audit Tool (PSAT) to evaluate the quality of playgrounds in Turku, assessing for example equipment, safety and comfort. The study examines quality differences of playgrounds between postal code areas in Turku, the relationship between socioeconomic status and playground quality or quantity, and the distribution of playgrounds in postal code areas in relation to the area and the number of children in the area.

The results indicate that the quality of playgrounds is consistent across postal code areas. Yet, the quality varies between individual playgrounds. The socioeconomic status of postal code area is not associated with playground quality. The number of playgrounds varies, as some areas have more playgrounds relative to number of children. Socioeconomic status of area is linked with playground quantity, as lower-status areas have fewer playgrounds.

Overall, the study implies that equally high-quality playgrounds are available in Turku regardless of the residential area. However, the distribution of playgrounds should be improved. Cities should note the socioeconomic status of the residential area while planning the playground network to ensure that all children benefit equally.

Key words: playground, social justice, child-friendly cities, Play Space Audit Tool (PSAT)

Sisällysluettelo

1	Johdanto	7
2	Teoreettinen viitekehys	10
2.1	Lapset kaupungeissa	10
2.1.1	Lasten hyvinvointi ja oikeudet	11
2.1.2	Sosiaalinen oikeudenmukaisuus kaupunkisuunnittelussa	11
2.1.3	Lapsilähtöinen kaupunkisuunnittelu	12
2.1.4	Lapsiystävälliset kaupungit	13
2.2	Leikkiapaikat	14
2.2.1	Leikkiapaikat julkisina tiloina	15
2.2.2	Leikkiapaikkojen historia Suomessa	15
2.2.3	Turun leikkiapaikat ja leikkiapaikkaohjelma	16
2.3	Leikkiapaikkojen laatutekijät ja arviointi	18
2.3.1	Turvallisuus	18
2.3.2	Esteettömyys	20
2.3.3	Liikunnallisuus	22
2.3.4	Leikkiapaikkojen laatuarviointi	24
2.3.5	Play Space Audit Tool (PSAT)	26
3	Aineistot ja menetelmät	28
3.1	Leikkiapaikkojen laatuaineisto	28
3.1.1	Leikkiapaikkojen laatuarviointilomake (PSAT)	28
3.1.2	Aineiston keruu kenttätutkimuksella	30
3.1.3	Leikkiapaikka-aineisto	32
3.2	Paikkatietoaineistot	32
3.2.1	Paavo -postinumeroaineisto	32
3.3	Analyysimenetelmät	34
3.3.1	Päällekkäisanalyysi	34
3.3.2	Yksisuuntainen varianssianalyysi	34
3.3.3	Spearmanin korrelaatiotesti	35
4	Tulokset	36
4.1	Leikkiapaikkojen jakauma	36
4.2	Leikkiapaikkojen laatuerot postinumeroalueiden välillä	41

4.3	Sosioekonomisen tason yhteys alueen leikkipaikkojen määrään ja laatuun	45
5	Keskustelu	48
5.1	Tulosten reflektointi	48
5.2	Leikkipaikkojen suunnittelun parantaminen	49
5.3	Menetelmien soveltuvuus tutkimukseen	51
5.4	Johtopäätökset ja tulevat tutkimustarpeet	52
	Kiitokset	54
	Lähteet	55
	Liitteet	62
	Liite 1. Leikkipaikkojen laatuarviointilomake	62

1 Johdanto

Yhä useampi ihminen asuu kaupungissa. Suomen kaupungistuminen on kiihtynyt tällä vuosituohannella (Alueidenkäytön kehityskuva... 2024), ja kasvavat kaupungit joutuvat vastaamaan yhä useamman asukkaan tarpeisiin. Haasteena kasvavien ja tiivistyvien kaupunkien suunnittelussa on esimerkiksi viherverkoston säilyttäminen (Tiitu ym. 2016). Kaupungin viheralueilla on tunnistettu olevan niin fyysisiä kuin psyykkisiä terveyshyötyjä (mm. Tiitu ym. 2016; Viinikka ym. 2022), mikä on vauhdittanut tutkimusta viheralueiden sekä ulkoliikuntapaikkojen saavutettavuudesta eri väestöryhmien näkökulmasta (Bruton & Floyd 2014).

Viheralueita ja kaupunkipuistoja onkin tutkittu viime vuosikymmeninä järjestelmällisemmin, ja menetelmät niiden ympäristön arviointiin ovat kehittyneet yhä yksityiskohtaisemmiksi (Meng & Wang 2022). Viheralueiden saavutettavuuden sekä laadun on todettu olevan usein heikompi huono-osaisilla asuinalueilla (European Environment Agency 2021). Suomalaisessa tutkimuksessa todettiin sosioekonomisesti hyväosaisten asuinalueiden sijaitsevan lähempänä metsiä ja laajoja viheralueita, kun taas heikompiosaisten asuinalueilla oli enemmän virkistyspalveluita ja reittejä sisältäviä viheralueita (Viinikka ym. 2022). Yhdysvaltalais-tutkimuksessa lapsilla, jotka asuivat varakkaammalla kaupunkialueella, oli pääsy laadukkaampiin puistoihin ja leikkialueisiin kuin matalamman sosioekonomisen tason alueilla (Jenkins ym. 2015).

Oikeudenmukaisuuden kysymykset koskevat myös lapsia, joita maailmanlaajuisesti asuu ja kasvaa kaupungeissa yhä enemmän (UNICEF 2022). Mahdollisuudet lasten itsenäiseen ulkoiluun ja leikkiin ovat vähentyneet etenkin kaupungeissa (Lundman 2024), minkä myötä tarve huomioida lapset kaupunkisuunnittelussa on kasvanut. Naapuruston vapaa-ajan ympäristöt ovat yksi merkittävimpiä kaupunkilaislasten hyvinvointiin vaikuttavia ympäristöllisiä tekijöitä (UNICEF 2022), ja leikkipaikat ovat lapsille tärkeitä oppimis- ja elinympäristöjä (Kytä ym. 2012).

Suomalaistutkimuksen (Kyttä ym. 2012) mukaan kaikilla lapsilla tulisi olla pääsy turvallisille sekä laadukkaille leikkipaikoille, sillä ne antavat lapsille kehityksellisiä etuja fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Koska leikkipaikat ovat ilmaisia, ne tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden etenkin sosiaalisesti heikompisaisille lapsille leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen ja vuorovaikutukseen (Schneider ym. 2019). Vaikka tutkimuksissa on todettu laadukkaiden leikkipaikkojen tarjoavan kehityksellisiä etuja (Kyttä ym. 2012), ei Suomessa ole tehty tutkimuksia leikkipaikkojen laadusta tai leikkipaikkojen laadun alueellisesta vaihtelusta.

Tässä tutkimuksessa tarkastelen Turun kaupungin leikkipaikkojen alueellista jakaumaa ja selvitän, ovatko leikkipaikat jakautuneet tasaisesti postinumeroalueille suhteessa alueiden pinta-alaan tai lasten lukumäärään. Tutkin, onko eri postinumeroalueiden leikkipaikkojen välillä laatueroja ja vaikuttaako postinumeroalueen sosioekonominen taso leikkipaikkojen laatuun tai lukumäärään. Pää tavoitteeni on tehdä arvio Turun kaupungin leikkipaikkojen laadusta, määrästä, jakaumasta ja laadullisista eroista eri alueiden välillä. Lähestyn aihetta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta, minkä takia huomioin vertailussa postinumeroalueiden sosioekonomisen tason.

Valitsin tutkimusalueeksi Turun, sillä kaupunki on tehnyt laajaa taustatyötä toteuttamalla omaa leikkipaikkaohjelmaa (Leikintekoa 2020), jossa on arvioitu kaupungin leikkipaikkaverkostoa. Ohjelman mukaan leikkipaikkojen lisäämiseen tai poistamiseen ei havaittu tarvetta vuonna 2020, lukuun ottamatta keskustan aluetta, jolle suunniteltiin leikkipaikkojen lisäämistä. Leikkipaikkaohjelmassa ei kuitenkaan ole selvitetty leikkipaikkojen laatua tai otettu huomioon asuinalueiden sosioekonomista tasoa, joten tällä tutkimuksella tarkoitukseni on täydentää leikkipaikkaohjelmalla kerättyä tietoa.

Laatuarviot voivat tutkitusti auttaa optimoimaan kaupunkisuunnittelun resurssien kohdentamista (Meng & Wang 2022). Toivon tämän tutkimuksen tuovan esille leikkipaikkojen hyödyt yhteiskunnalle, etenkin lapsille, ja herättävän keskustelua suomalaisten kaupunkien resurssien käytöstä. Lisäksi haluan parantaa ymmärrystä leikkipaikkojen laatuun vaikuttavista tekijöistä ja niiden tärkeydestä, sekä nostaa esille mahdollisia epäkohtia leikkipaikkojen jakaumassa tai laadussa.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten Turun kaupungin leikkipaikat ovat jakautuneet postinumeroalueiden välillä ja ovatko ne joillain postinumeroalueilla ali- tai yliedustettuina lasten määrään nähden?
2. Onko leikkipaikkojen laadussa eroja eri postinumeroalueiden välillä?
3. Miten postinumeroalueen sosioekonominen taso on yhteydessä postinumeroalueen leikkipaikkojen määrään ja laatuun?

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Lapset kaupungeissa

Maailman väestö kasvaa, ja lapsia asuu kaupungeissa yhä enemmän (UNICEF 2022). Vuonna 2020 kaupungeissa asui noin 4,4 miljardia ihmistä, joista 1,8 miljardia oli lapsia. Lasten suhteellisen määrän kaupungeissa ennustetaan yhä nousevan, sillä kasvua tapahtuu eniten kehittyvissä maissa, joiden ikärakenne on nuori. Nopea kaupungistuminen sekä kasvava väestö aiheuttavat haasteita, jotka näkyvät erityisesti matalan tulotason kehittyvissä maissa. Esimerkiksi slummeissa asuvien lasten määrän ennustetaan nousevan voimakkaasti tulevina vuosikymmeninä. Lasten hyvinvointi kaupungeissa onkin noussut keskeiseksi teemaksi kaupunkiaiheisissa tutkimuksissa (Christensen & O'Brien 2003).

Suomessa vuonna 2021 tiheitä taajama-alueita asutti 80 prosenttia maan asukkaista, ja määrän ennustetaan nousevan 85 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä (Alueidenkäytön kehityskuva...2024). Taajamat ovat viime vuosikymmeninä tiivistyneet etenkin suurimmilla kaupunkiseuduilla, esimerkiksi uudis- ja täydennysrakentamisen myötä. Suomen tiivistyvissä taajamissa haasteina ovat muun muassa elinympäristön laadun ylläpitäminen sekä luonnonläheisyyden puute. Kaupunkien viheralueilla on todettu olevan terveydellisiä etuja erityisesti lapsille ja ikääntyville (European Environment Agency 2021).

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030 ovat tiukasti sidoksissa kaupunkialueiden kehitykseen sekä lasten hyvinvointiin (UNICEF 2022). Yksi tavoitteista on tehdä kaupungeista inklusiivisempia, turvallisempia, kestävämpiä ja joustavampia (United Nations 2015). UNICEF:n mukaan kaupunkien epätasa-arvo palveluiden saavutettavuudessa on yksi haasteista, joiden ratkominen auttaisi vähentämään muun muassa maailman lapsiköyhyyttä (UNICEF 2022).

2.1.1 Lasten hyvinvointi ja oikeudet

Lasten terve kehitys muodostuu ympäristöllisistä, fyysisistä, sosiaalisista, perheeseen liittyvistä ja yksilöllisistä tekijöistä (mm. Villanueva ym. 2016). Lasten arjen hyvinvointiin vaikuttavat merkittävästi perhe, koti, päiväkotiki, koulu ja asuinympäristö (Kallinen ym. 2021). Usein lasten hyvinvointiin liittyvissä tutkimuksissa keskitytään esimerkiksi terveydellisiin, taloudellisiin, poliittisiin tai perheeseen liittyviin tekijöihin, mutta myös naapurustolla ja yhteisöllä, jossa lapsi kasvaa, on vaikutusta lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin (Villanueva ym. 2016). Naapurustossa hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiksi tekijöiksi on todettu muun muassa asukastiheys, naapuruston kohteet, viheralueet ja luonto, sekä altistuminen liikenteelle.

Lasten hyvinvointiin vaikuttavat arjen kohtaamisten ohella heille annetut mahdollisuudet osallistua, yhteiskunnalliset ja poliittiset olosuhteet sekä lapsipolitiikka (Kallinen ym. 2021). Lapsipolitiikka on esimerkiksi YK:n lasten oikeuksien julistuksessa sekä lapsen oikeuksien sopimuksessa lueteltujen lasten oikeuksien turvaamista. Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle, eikä lasta saa syrjiä hänen tai hänen vanhempiansa alkuperän tai ominaisuuksien vuoksi (Lapsen oikeuksien sopimus, s.a.). Lapsen oikeuksia ovat esimerkiksi oikeus koulutukseen, terveydenhoitoon, huolenpitoon, lepoon ja vapaa-aikaan. Valtion tehtävänä on taata lasten oikeuksien toteutuminen sekä varmistettava lapsille mahdollisimman hyvät edellytykset kehitykselle.

2.1.2 Sosiaalinen oikeudenmukaisuus kaupunkisuunnittelussa

Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteen mukaisesti kaikille ihmisille tulee taata yhdenvertainen osallistuminen elämään yhteiskunnassa (Adams & Bell 2016). Se on periaate ja yhteinen vastuu siitä, että kaikilla ihmisillä on samanlaiset mahdollisuudet onnistua elämässä (Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on arvokkaan elämän edellytys, s.a.). Suomalaisessa yhteiskunnassa sosiaalinen oikeudenmukaisuus on keskeinen idea, joka on myös ohjannut hyvinvointivaltion muodostumista (Julkunen 2018).

Kunnat ja kaupungit ovat tärkeitä sosiaalisen kestävyuden edistäjiä, mikä tarkoittaa, että niillä on keskeinen rooli yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden sekä osallisuuden varmistamisessa (Kuntaliitto, s.a.). Sosiaalisesti kestävä kunta tai kaupunki huolehtii tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta palveluissa sekä vähentää eriarvoisuutta ennalta ehkäisevillä palveluilla.

Oikeudenmukaisuus vaikuttaa merkittävästi kaupunkisuunnitteluun (Rekola & Paloniemi 2019). Alueidenkäytön oikeudenmukaisuudesta mainitaan myös Suomen maankäyttö- ja rakennuslaissa, jossa veloitetaan suunnittelemaan alueet niin, että ne huomioivat erilaisten väestöryhmien tarpeet ja edistävät kestävä kehityksen kaikkia osa-alueita sekä turvaavat kansalaisten osallistumisen ja tiedonsaannin (Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999).

Luontoympäristön laatu ja saavutettavuus ovat Suomessa suunnittelun avainkysymyksiä kaupunkilaisten hyvinvoinnin näkökulmasta (Rekola & Paloniemi 2019). Kaupunkiluonnon terveysvaikutuksien tasaiseen jakautumiseen onkin viime vuosikymmenen aikana kiinnitetty enemmän huomiota, sillä ympäristöhyötyjä kasaantuu enemmän toisille kuin toisille. Kaupunkien ympäristöllinen ja sosiaalinen kestävyys ovatkin tiukasti toisiinsa yhteydessä.

Tutkimusten valossa naapurustolla ja asuinalueen sosioekonomisilla olosuhteilla on merkitystä lapsen kehitykseen (Kohen ym. 2008). Puutteiden voimistumisen teorian mukaan sosiaalisesti heikommassa asemassa olevat altistuvat asuinympäristössään rakenteellisille puutteille, jolloin sosiaalinen eriarvoisuus lisääntyy (Schneider ym. 2019).

2.1.3 Lapsilähtöinen kaupunkisuunnittelu

Kun lasten määrä kaupungeissa kasvaa, lisääntyy tarve huomioida lapset kaupunkisuunnittelussa (Riggio 2002). Lapsille suunnitellut arjen ympäristöt ovat merkityksellisiä heidän hyvinvointinsa kannalta (Kallinen ym. 2021). Lapsilähtöisellä kaupunkisuunnittelulla voidaan edistää ja ylläpitää lasten hyvinvointia (Christensen & O'Brien 2003). UNICEF:n mukaan lapsilähtöisen kaupunkisuunnittelun omaksumisella olisi positiivisia vaikutuksia kaupunkien hallintoon sekä suunnitteluun yleisellä tasolla

(UNICEF 2022). Christensenin ja O'Brienin (2003) mukaan lapsilähtöisesti toteutettu kaupunkisuunnittelu huomioi lapset niin sosiaalisena ryhmänä kuin yksilötasolla. Jotta kaupunki olisi myös lapsille toimiva ja turvallinen ympäristö, sen rakentaminen ja ylläpito vaatii huolellista pohdintaa, suunnittelua ja neuvottelua monista eri näkökulmista. Kaupunkielämää tulee ymmärtää lasten näkökulmasta, jotta lapsilähtöinen kaupunkisuunnittelu voi onnistua.

Lapsilla on rajalliset mahdollisuudet vahvistaa omaa hyvinvointiaan toimimalla lähiyhteisössään tai elinympäristössään (Kallinen ym. 2021). Heidän toimijuuttaan kaupungeissa rajoittaa esimerkiksi moottoriliikenne ja muut rakennetun ympäristön rajoitteet (Kaupungin lapset: tietoa ja toimijuutta 2025). Lasten toimijuuden tunnistaminen arjen ympäristöissä vaikuttaa positiivisesti lasten hyvinvointiin (Kallinen ym. 2021).

Väitöskirjatutkija Veera Moll ja akatemiatutkija Tiina Männistö-Funk toteavat lasten äänen kuuluvan heikosti Suomen nykyisessä kaupunkisuunnittelussa (Kaupungin lapset: tietoa ja toimijuutta 2025). Vaikka lapsia pyritään jonkin verran osallistamaan suunnitelmissa ja ohjelmissa, osallisuus ei vielä toteudu riittävästi (Kallinen ym. 2021). Kallisen tutkimusryhmän (2021) mukaan lapsia tulisi osallistaa enemmän heidän paikallisympäristönsä kehittämisessä.

2.1.4 Lapsiystävälliset kaupungit

Globaalisti Child Friendly Cities -aloite on pyrkinyt muovaamaan kaupungeista lapsiystävällisempiä 1990-luvulta alkaen (Riggio 2002). Aloitetta on ollut edistämässä muun muassa YK sekä kansalaisjärjestöt. Suomessa aloitetta ajaa esimerkiksi UNICEF Lapsiystävälliset kunnat -hankkeella, joka tukee kaupungeja muutoksessa kohti lapsiystävällisyyttä. Hankkeessa kaupungit tutustuvat lasten oikeuksiin, tekevät nykytilanteestaan arvion ja suunnittelevat tavoitteet sekä kehityssuunnitelman (UNICEF Finland s.a.). UNICEF voi myöntää kunnalle tai kaupungille lapsiystävällisen kaupungin nimityksen perustuen hankkeen aikaiseen toimintaan. Hanke on aloitettu Suomessa vuonna 2012, ja vuoden 2024 loppuun mennessä jo 59 kuntaa oli mukana hankkeessa.

Lapsiystävällinen kaupunki Riggion (2002) mukaan mahdollistaa lasten osallisuuden päätöksenteossa, sekä takaa lapsille näkyvyyttä kaupunkisuunnittelussa.

Lapsiystävällisessä kaupungissa lapset saavat osallistua sosiaaliseen elämään sekä kulttuurisiin ja sosiaalisiin tapahtumiin. Lapset saavat tavata ystäviä sekä leikkiä, ja heillä on pääsy peruspalveluihin kuten terveydenhuoltoon ja kouluun. Lisäksi lapset ovat keskenään tasa-arvoisia kaupunkilaisia kaupungin kaikissa palveluissa, katsomatta etniseen taustaan, perheen tuloihin, uskontoon, sukupuoleen tai muihin ominaisuuksiin. Lapsiystävällinen kaupunki pyrkii täyttämään kaikkien lasten tarpeet, vahvistamaan lasten kasvua täyteen potentiaaliinsa ja kunnioittamaan sekä kuuntelemaan lasten mielipiteitä.

2.2 Leikkipaikat

Leikkipaikat ovat lasten kasvua tukevia elämyksellisiä arkiympäristöjä, jotka parantavat ihmisten virkistysmahdollisuuksia (Leikintekoa 2020). Leikkipaikat tukevat lasten fyysistä aktiivisuutta (Lopez 2011) ja opettavat lapsille tärkeitä kognitiivisia taitoja (Alsarawi & Murry 2024). Laadukkaat leikkipaikat tarjoavat lapsille mahdollisuuden harjoitella riskien ottamista ja haastaa itseään, mitkä ovat tärkeitä tekijöitä lapsuusajan kehityksessä (Jenkins ym. 2015).

Leikkipaikalla lapset voivat myös harjoitella sosiaalisia taitoja ja ystävystyä (Alsarawi & Murry 2024). Leikkipaikkojen keskeinen tehtävä on myös kasvattaa yhteisöllisyyttä (Leikintekoa 2020). Kaikilla lapsilla tulisi olla pääsy turvallisiin ja laadukkaisiin leikkipaikkoihin, ja niiden pitäisi mahdollistaa leikki ja sosiaalinen vuorovaikutus muiden lasten kanssa kaikille lapsille, myös esimerkiksi vammaisille lapsille (Alsarawi & Murry 2024).

2.2.1 Leikkipaikat julkisina tiloina

Julkiset tilat toimivat tärkeinä sosiaalisen elämän keskittymänä kaupungeissa, mutta myös paikkoina vapaa-ajan vieton, leikille, luovuudelle sekä urheilulle (Meng & Wang 2022). Lapset pääsevät aikuisten tavoin osallistumaan ulkoiluun ja sosiaaliseen elämään julkisissa tiloissa. YK:n Agenda 2030 yhtenä alatavoitteena on vuoteen 2030 mennessä tarjota turvallisia, oikeudenmukaisia ja saavutettavia julkisia tiloja, joissa pyritään huomioimaan erityisesti naiset, lapset, vanhuksat ja vammaiset (United Nations 2015).

WHO:n ja UNICEF:n mukaan naapuruston leikki- ja vapaa-ajan ympäristöt ovat yksi tärkeimmistä ympäristöllisistä kaupunkilaislasten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä (UNICEF 2022). Korkeamman tulotason maissa lapset, joiden kodin lähistöllä oli heidän mielestään riittävästi tiloja leikille ja vapaa-ajan vieton, olivat keskimäärin onnellisempia. Leikki on lasten oikeus, joka on kirjattu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (Lapsen oikeuksien sopimus, s.a.). Leikkiessään lapset voivat käyttää mielikuvitustaan ja kehittää omia sosiaalisia, kognitiivisia ja tunnetaitojaan (Ginsburg ym. 2007). Leikki vaikuttaa positiivisesti lapsen älylliseen ja sosiaaliseen kasvuun sekä emotionaaliseen hyvinvointiin (Alsarawi & Murry 2024).

2.2.2 Leikkipaikkojen historia Suomessa

Suomen leikkipaikkojen historia alkaa 1800- ja 1900- luvun vaihteessa. Helsinkiin rakennettiin 1800-luvulla ensimmäinen julkinen kaupunkipuisto Kaisaniemenpuisto sekä Korkeasaaren ja Seurasaaren kansanpuistot, jotka olivat niin sanottuja maisemapuistoja (Moll 2024). Maisemapuistoja alettiin monipuolistaa ja kohdistaa eri toimintoihin 1900-luvun vaihteessa muun muassa aktiivisen puistopolitiikan myötä. Puistopolitiikan keskusteluihin liittyi muun muassa liikunnanopettajia ja lääkäreitä, jonka myötä leikki ja urheilu alkoivat saada tilaa puistoissa.

Ensimmäiset leikkipaikat valmistuivat Helsinkiin 1899 (Moll 2024). Leikkipaikkojen rakentamista oli edistämässä etenkin porvaristaustaiset voimisteluliikkeen naisedustajat, jotka halusivat parantaa olosuhteita työläisperheissä (Moll 2024: 56).

Tunnettu leikkikenttätöiminnan edistäjä oli Suomen Naisten Voimisteluliiton edustaja Anni Collan (Moll 2024: 59). Collan esitteli suomalaisille Yhdysvalloissa suosiota saanutta leikkikenttäliikettä. Collan puhui myös työväestön lasten ja heidän äitiensä oikeuksien puolesta.

Helsingissä aloitettiin 1900-luvun alussa ohjattu leikkikenttätöiminta, joka liittyi kiinteästi työväestön sekä nuorison ja lasten kasvatukseen (Moll 2024).

Leikkikenttätöimintaa oli aluksi loma-aikoina, ja se tapahtui voimistelutaustaisten ohjaajien johdolla. Leikkikenttätöiminnan 4–14-vuotiaille suunnattu ohjelma sisälsi pelejä ja piirileikkejä, kun taas kaupungin kenttien yksittäiset puistotädit valvoivat alle 4-vuotiaiden ulkoilua (Moll 2024: 58–59). Suomessa leikkikenttien historiaan kuuluukin olennaisesti lasten liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus. 1920-luvun vaihteessa Helsingissä oli jo 18 leikkikenttää, jotka tällöin olivat avoimia, sorapohjaisia kenttiä muutamilla leikkivälineillä (Moll 2024: 59).

2.2.3 Turun leikkipaikat ja leikkipaikkaohjelma

Turku on Suomen UNICEF:n Lapsiystävälliset Kunnat -hankkeessa nimetty lapsiystävälliseksi kunnaksi (UNICEF Finland s.a.). Ensimmäistä kertaa Turku sai tunnustuksen vuonna 2018, ja sen jälkeen vuonna 2021 neljäksi vuodeksi (Lapsiystävällinen kunta s.a.). Turun kaupunki vahvistaa leikkipaikkaohjelmassa haluavansa olla lapsiystävällinen kaupunki, ja kertoo valinnee erityiseksi painopisteeksi lapsen oikeuksien ja osallisuuden tunnetuksi tekemisen (Leikintekoa 2020).

Turun kaupunki on toteuttanut vuosina 2015–2020 Leikintekoa -nimistä leikkipaikkaohjelmaa, jolle on laadittu päivitetty versio vuosille 2021–2026 (Leikintekoa 2020). Leikkipaikkaohjelman tavoitteena on tarjota laadukas ja tasapuolinen leikkipaikkaverkosto kaikille turkulaisille. Laajemmin, ohjelma pyrkii lisäämään yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja liikkumista Turussa. Turku lupaa leikkipaikkaohjelman palvelulupauksissa varmistaa toimivan ja hyväkuntoisen leikkipaikkaverkoston riittävillä resursseilla, ilmoittaa leikkipaikkoja koskevista muutoksista aktiivisesti, tarjota retkeilyyn kannustavia teemaleikkipaikkoja sekä hyödyntää lasten asiantuntijuutta.

Leikkipaikkaohjelmassa määritellään leikkipaikkaverkosto, joka sisältää puistoleikkipaikkoja sekä koulujen tai päiväkotien leikkipaikkoja (Leikintekoa 2020). Puistoleikkipaikkoja on yhteensä 152. Niiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito kuuluu Turun kaupunkiympäristötoimialalle. Päiväkodeilla ja kouluilla on lisäksi 107 leikkialuetta, mutta niiden hallinnointi on tilapalveluiden vastuulla. Puistoleikkipaikat jaetaan leikkipaikkaluokituksessa keskus-, alue- ja lähileikkipaikkoihin.

Leikkipaikkaverkoston lähileikkipaikkoja on eniten, yhteensä 107, alueleikkipaikkoja on 38 ja keskusleikkipaikkoja 7 (Leikintekoa). Lähileikkipaikat ovat nimensä mukaisesti helposti saavutettavia, ja ne sopivat päivittäisiin ulkoilutarpeisiin perusvälineistöllään. Alueleikkipaikat houkuttelevat monen ikäisiä käyttäjiä ja niissä on monipuolinen välineistö sekä usein mahdollisuus laajentaa. Keskusleikkipaikat ovat kooltaan suurimpia ja tavoittelevat kävijöitä suurimmalta alueelta. Niissä on tarjolla erilaisia toimintoja, uusia innovatiivisia välineitä ja eniten vapaata tilaa.

Leikkipaikkaohjelma pitää sisällään käytännön toimenpiteitä, joilla Turku huolehtii leikkipaikkojen turvallisuudesta ja laadusta (Leikintekoa 2020). Sen avulla yritetään kohdentaa resurssit oikeisiin kohteisiin. Leikkipaikkaluokituksen avulla varmistetaan verkoston toimivuus ja tasavertaisuus. Lisäksi uusien leikkipaikkojen tarpeen arviointi ja vanhojen leikkipaikkojen ylläpito on helpompaa verkoston avulla.

Leikkipaikkaverkoston tavoitteena on, että etäisyys leikkipaikalle olisi ”noin 500 metriä” (Leikintekoa 2020: 33). Etäisyyttä laskiessa huomioidaan mahdolliset esteet, kuten junaradat tai runsaasti liikennöidyt tiet. Leikkipaikkaohjelmassa on tarkasteltu verkoston kattavuutta saavutettavuusanalyysillä lasten tiheysjakaumaan nähden ja todettu, että keskusta-alueita lukuun ottamatta leikkipaikkojen lisäämiselle tai poistamiselle ei havaittu tarvetta. Keskustan alueella havaittiin tarve lisätä leikkipaikkoja.

Leikkipaikkojen suunnittelua ja kunnostamista ohjaavat lasten ja asukkaiden toiveet sekä tarpeet (Leikintekoa 2020). Turun kaupunki kertoo osallistaneensa asukkaita ja lapsia internetpohjaisella kyselyllä, jossa kysyttiin esimerkiksi leikkipaikkojen toimivuudesta, turvallisuudesta sekä esteettömyydestä. Lisäksi lapset saavat käytännössä vaikuttaa leikkipaikkojen suunnitteluun, esimerkiksi valitsemalla uusille tai peruskorjattaville keskus- ja alueleikkipaikoille teeman.

Leikkipaikkaohjelmassa leikkipaikkojen luvataan olevan viihtyisiä ympäristöjä kaikenikäisten kohtaamisille ja kehittävän kaikenikäisten toimintakykyä (Leikintekoa 2020). Leikkipaikkaohjelman mukaan “oikein toteutettuna leikkipuisto voi tukea myös ikääntyneiden hyvinvointia” ja sen tulee tarjota “virikkeellisiä leikkimahdollisuuksia kaikenikäisille”. Vanhemmat ihmiset leikkipaikalla voivat esimerkiksi ylläpitää omaa toimintakykyään. Leikkipaikka toimiikin parhaimmillaan alueen asukkaiden yhdistäjänä.

2.3 Leikkipaikkojen laatutekijät ja arviointi

Leikkipaikkojen laatuun vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa turvallisuus, esteettömyys, liikunnallisuus, viihtyisyys ja leikkimahdollisuudet. Laatua voidaan arvioida esimerkiksi tutkimuksessa kehitetyillä työkaluilla (Meng & Wang 2022).

2.3.1 Turvallisuus

Lapset leikkivät mieluiten vasta remontoituilla ja lähellä kotia sijaitsevilla leikkipaikoilla (Allen ym. 2013). Leikkipaikan heikko ylläpito on yhteydessä korkeampaan loukkaantumisriskiin, eikä kannusta yhtä lailla lapsia leikkimään siellä (Howard ym. 2005). Esimerkiksi yli 200 000 lasta loukkaantuu vuosittain Yhdysvalloissa leikkipaikoilla (Park ym. 2010). Kiinnittämällä huomiota leikkipaikkojen turvallisuuteen voidaan vähentää lasten loukkaantumisriskiä. Suomessa leikkipaikkojen turvallisuutta ja riskejä säädellään EU:n standardeilla EN 1176 ja 1177, jotka sisältävät ohjeita ja suosituksia leikkipaikan välineisiin ja fyysiseen ympäristöön (Lundman 2024). Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mukaan palveluntarjoaja huolehtii leikkipaikkojen turvallisuudesta sekä huollosta (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto s.a.).

Turvallisen leikkipaikan suunnittelussa pitää huomioida leikkikentän sijoittelu, välineiden turvallisuus, alueen turvallisuustekijät, portit ja aitaaminen, tunnistetaulu sekä huolto ja kunnossapito (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto s.a.). Leikkipaikan tunnistetaulusta löytää yleisen hätänumeron, leikkipaikan nimen ja osoitteen sekä ylläpitäjän yhteystiedot. Tunnistetaulun avulla leikkipaikan käyttäjät voivat esimerkiksi ilmoittaa ylläpitäjälle huomaamistaan puutteista turvallisuudessa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston turvallisuusohjeiden mukaan liikennöidyn tien tai vesistön vieressä olevat, sekä päiväkotien pihojen leikkipaikat tulee aidata.

Leikkivälineille ja niiden kunnossapidolle on monia turvallisuusvaatimuksia, kuten iskua vaimentavat materiaalit alustoissa sekä vapaa tila leikkivälineen ympärillä (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto s.a.). Leikkivälineisiin ei saa olla mahdollista jäädä kiinni kehostaan. Leikkivälineitä ja ympäristöä tulee huoltaa, sillä huonokuntoiset välineet voivat olla vaarallisia ja aiheuttaa riskin tapaturmille. Leikkipaikan välineiden valmistajat opastavat välineiden huolto- ja tarkastusvälin. Leikkipaikan omistaja ja ylläpitäjä sekä leikkivälineiden valmistaja ovat vastuussa leikkipaikan turvallisuudesta. Jokaisella leikkipaikalla tulee olla tarkastus- ja huoltosuunnitelma.

Tarkoilla turvallisuusstandardeilla on vaikutusta leikkipaikkojen suunnitteluun ja ylläpitoon, ja aiheen tutkimuksessa onkin pohdittu, rajoittavatko tiukat standardit leikkipaikkojen luovuutta, mielikuvituksellisuutta, leikkimahdollisuuksia tai haastavuutta (Burke 2013; Lundman 2024). Lundmanin (2024) tutkimuksessa todetaan, että turvallisuusajattelua voidaan yhdistää luovaan leikkipaikkasuunnitteluun esimerkiksi osallistamalla eri alan ammattilaisia suunnitteluprosessissa, ja vahvistamalla yhteistyötä osallistuvien tahojen välillä. Näin tehtiin esimerkiksi turkulaisen PAPU-leikkipaikan rakennusvaiheessa, jossa mukana olevat taiteilijat tutustutettiin leikkipaikkojen turvallisuusvaatimukseen jo projektin alkuvaiheessa. Leikkipaikkaa suunnittelevat taiteilijat eivät kokeneet turvallisuusstandardeja luovuutta rajoittavina.

Turvallisuus on keskeinen käsite Turun kaupungin leikkipaikkaohjelmassa (Leikintekoa 2020), jonka mukaan turvallisuutta seurataan ja leikkipaikkoja tarkistetaan jatkuvasti. Jos leikkipaikoilla havaitaan puutteita, ne kirjataan ylös ja korjataan mahdollisimman nopeasti. Lisäksi leikkipaikoilla tapahtuneet onnettomuudet ja vahingot kirjataan muistiin. Yleisimmäksi vaaratekijäksi leikkipaikkaohjelmassa nimetään leikkivälineeltä putoaminen, minkä takia turva-alustojen kuntoon onkin panostettu säännöllisellä huollolla ja mittauksilla. Turussa leikkipaikkojen kunnossapito on ulkoistettu urakoitsijoille, ja sitä tehdään aktiivisesti talven ulkopuolella. Leikkipaikkaohjelmaan on taulukoitu kunnossapitoon liittyvät toimenpiteet sekä niitä hoitavat yhteistyötahot ja aikataulu.

2.3.2 Esteettömyys

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen mukaan vammaisten lasten oikeuksien täysimääräisestä toteutumisesta tulee huolehtia samalla tavalla kuin muiden lasten (YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista... 2016). Sopimuksen artiklassa 30 tarkennetaan tämän tarkoittavan esimerkiksi heidän mahdollisuuksiensa osallistua leikki-, virkistys-, urheilu- ja vapaa-ajan toimintaan. Tutkitusti leikki ja liikkuminen kehittävät ja edistävät kaikkien lasten sosiaalisuutta sekä hyvinvointia (Dalprà 2020). Dalpràn (2020) mukaan vammaisten lasten oikeutta leikkiin ja liikuntaan ei täysin toteuteta nykyään, mikä johtuu esimerkiksi institutionaalisista, sosiokulttuurisista tai fyysisistä rajoitteista.

Inklusiivisuus leikkipaikoilla tarkoittaa leikkipaikan soveltuvuutta kaikille lapsille (Burke 2013). Inklusiivinen leikkipaikka on tarkoituksella suunniteltu sopivaksi kaikille käyttäjäryhmille katsomatta ikään, kykyihin tai muihin ominaispiirteisiin. Se on esteetön tila, jossa ihmiset erilaisilla fyysisillä, aistillisilla ja älyllisillä kyvyillä voivat leikkiä, kokea, liikkua ja viihtyä turvallisesti vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Inklusiivisen leikkipaikan välineistö tulisi suunnitella tarjoamaan mahdollisuuksia itsenäiselle sekä avustetulle leikille lapsille, joilla on fyysisiä, aistillisia tai älyllisiä vammoja.

Esteettömät leikkipaikat antavat kaikille lapsille samanlaisen mahdollisuuden leikkiä itseksensä ja yhdessä (Invalidiliitto, s.a.). Esteettömän leikkipaikan suunnittelussa tulee pohtia sinne kulkemista ja siellä toimimista. Leikkipaikalle kulkemisen tulee olla suunniteltu esteettömäksi, ja paikalla olevien opasteiden pitää olla helppotajuisia (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2008). Leikkipaikkaa tulee ympäröidä aita, jossa on vähintään 90 senttimetriä leveä aukko, eikä lukitusmekanismi ylitä korkeudeltaan 85 senttimetriä (Invalidiliitto, s.a.). Leikkipaikalle johtava kulkuväylä tulee olla leveydeltään vähintään puolitoista metriä, ja pääväylän leveyden pitää mahdollistaa kahden pyörätuolin ohittaminen. Yleinen kävelytie ei voi kulkea leikkipaikan läpi. Invalidiliiton (s.a.) mukaan leikkipaikan suunnittelussa tulee huomioida esteettömyys myös muille kuin lapsikäyttäjille, sillä myös esimerkiksi lasta vahtiva aikuinen voi olla liikunta- tai toimintaesteinen.

Esteettömän leikkipaikan välineistöön tulee kiinnittää erityistä huomiota (Invalidiliitto, s.a.). Toisistaan poikkeavat toiminta-alueet pitää erotella eri värein ja pintamateriaalein sekä leikkipaikan yleisen järjestyksen tulee olla looginen. Kaikkien leikkikokonaisuuksien yhteydessä pitää olla levähdyspaikka. Leikkivälineille on oltava pääsy sekä pyörätuolilla että lastenvaunuilla. Esimerkiksi pehmeä sora tai hiekka voi tehdä liikkumisesta mahdotonta, ja valettu turva-alusta toimii paremmin. Leikkivälineiden ympäristön pitää olla turvallinen suojien avulla, ja esimerkiksi liikkuvien leikkivälineiden pitää olla aidattuja. Tummat kontrastit välineissä auttavat niitä erottumaan selkeämmin ympäristöstä. Esteettömiä leikkivälineitä ovat esimerkiksi makuukeinut sekä yli metrin levyiset liukumäet, joilla on vauhdin pysäyttämisen mahdollistava pitkä alaosa. Invalidiliiton (s.a.) mukaan kasvillisuutta voi hyödyntää leikkipaikalla lisäämään elämyksiä, ja tuoksuvat kasvit voivat myös auttaa näkövammaisia ja autistisia hahmottamaan tilaa (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2008). Kuitenkaan myrkyllisiä, allergisoivia tai voimakkaasti tuoksuvia kasveja ei voi käyttää.

Esteettömyys nousee esiin myös Turun kaupungin leikkipaikkaohjelmassa, jonka mukaan kaikissa peruskorjattavissa leikkipaikoissa tulee olemaan ainakin esteetön osio, jos se on mahdollista olosuhteiden, kuten maastonmuotojen, puolesta (Leikintekoa 2020). Esteettömyyden huomiointi tarkoittaa Turun leikkipaikkaohjelmassa värien kontrasteja, erilaisia pintoja sekä esteettömiä leikkivälineitä ja rakenteita. Esteettöminä leikkivälineinä mainitaan muun muassa hiekkalaatikon esteetön reunus ja leikkiväline, jossa voidaan hyödyntää kuuloaistia kuuntelemalla satua. Leikkipaikkaohjelman mukaan kaupunki selvittää mahdollisuutta lisätä pyörätuolikeinu jollekin leikkipaikalle.

Turun kaupungin ensimmäinen esteetön leikkipaikka avattiin vuonna 2018 Naulatehtaanpuistoon Uittamalla (Turku saa ensimmäisen esteettömän leikkipaikan 2018). Turkulaisen 2.5.2018 julkaistun artikkelin ”Turku saa ensimmäisen esteettömän leikkipaikan” mukaan esteettömyys näkyy leikkipaikalla esimerkiksi pintojen tasaisuutena. Lisäksi monet leikkivälineet on suunniteltu ajatellen liikuntarajoitteisia lapsia, ja niitä voi käyttää myös pyörätuolilla liikkuvat. Vastaavan rakennuttajan mukaan leikkipaikan toinen puoli on pyritty suunnittelemaan moniaistiseksi valaistuksella, vahvoilla värikontrasteilla ja maastonmuodoilla, mikä tarjoaa elämyksiä etenkin sokeille tai heikkonäköisille lapsille.

2.3.3 Liikunnallisuus

Lasten ylipaino on kasvava globaali ongelma (Herrington & Brussoni 2015). Suomessa joka neljännellä pojalla ja joka viidennellä tytöllä oli ylipainoa vuoden 2023 kouluterveydenhuollon terveystarkastusten ja neuvolan mittausten perusteella (Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus 2023). Tutkimusten mukaan fyysisellä aktiivisuudella ja motorisilla taidoilla on vahva yhteys lapsuuden aikaiseen ylipainoon (Niemistö ym. 2020). Myös vanhempien sosioekonomisella asemalla on todettu olevan yhteys lapsen ylipainoon (mm. Kautiainen ym. 2009; Akkoyun-Farinez ym. 2018). Ylipaino on yhteydessä muun muassa matalampaan itsetuntoon, heikompaan elämänlaatuun, kiusaamiskokemuksiin sekä masennusoireisiin (mm. Rankin ym. 2016; Mäki ym. 2021).

Leikkipaikat kuuluvat lasten varhaisvuosien liikunta-, oppimis- ja elinympäristöihin (Kyttä ym. 2009), ja niillä on tutkitusti keskeinen rooli lasten fyysisen aktiivisuuden tukemisessa, etenkin tiiviisti rakennetuissa kaupunkiympäristöissä (Lopez 2011). Erityisesti fyysiset leikit on tutkimuksissa yhdistetty matalampaan ylipainon riskiin, parempaan itsetuntoon sekä koulumenestykseen (Schmalz ym. 2007; Lopez 2011; McCarthy ym. 2017). Ulkona leikkiminen nostaa lasten aktiivisuutta, ja samalla mahdollisesti vähentää lapsuusajan ylipainoa (Herrington & Brussoni 2015).

Turun leikkipaikkaohjelman (Leikintekoa 2020) mukaan leikkipaikkojen tehtävänä on lisätä liikkumista sekä yleistä hyvinvointia. Lapsuusajan kokemukset liikunnasta luovat pohjan liikuntatottumuksille, ja motoriset perustaidot vahvistavat kestävästä liikuntainnostusta (Laukkanen ym. 2024). Jyväskylän yliopiston Taitavat tenavat - tutkimushankkeessa todettiin, että maaseudulla asuvat päiväkotikäiset lapset viettivät enemmän aikaa ulkona, ja heillä oli paremmat motoriset taidot kuin metropolialueella asuvilla lapsilla, joilla oli enemmän liikuntaharrastuksia (Niemi ym. 2019). Hankkeen löydösten mukaan monipuoliset ulkoilu ympäristöt lapsille parantavat motorisia taitoja fyysisen aktiivisuuden kautta.

Motoristen taitojen ohella yhtä lailla tärkeää on oma mielenkiinto ja sisäinen motivaatio liikkua (Herrington & Brussoni 2015). Sisäinen motivaatio syntyy toiminnassa, joka on itsessään hauskaa ja nautinnollista sekä lapsen mielestä merkityksellistä. Leikki syntyy usein lasten itsensä motivoimana, ja he leikkivät leikin ilosta. Esimerkiksi tästä syystä pelkästään fyysiseen aktiivisuuteen suunnitellut leikkipaikat eivät kannusta lapsia liikkumaan, etenkin vähemmän aktiivisia lapsia. Lapset motivoituvat usein liikkumaan leikin kautta. Herringtonin ja Brussonin (2015) mukaan hyvin suunnitellut leikkipaikat rohkaisevat lapsia monenlaiseen leikkiin, ja fyysinen aktiivisuus on vain leikin mukana tuleva etu.

Fyysisen aktiivisuuden määrää leikkipaikoilla voidaan kuitenkin tehostaa, esimerkiksi kiinnittämällä huomiota leikkipaikan alustaan, mahdollistamalla avointa tilaa leikille sekä parantamalla leikkivälineiden saatavuutta (Gubbels ym. 2012). Esillä olevat leikkivälineet kannustavat käyttämään niitä, ja siten lisäävät fyysistä aktiivisuutta. Turun leikkipaikkaohjelman (Leikintekoa 2020) tarjoama osallisuus voi myös motivoida lapsia

liikkumaan, sillä tutkitusti vähemmän liikkuvat lapset voivat innostua aktiivisemmiksi, kun heitä kuunnellaan ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa (Muuronen 2016).

2.3.4 Leikkipaikkojen laatuarviointi

Leikkipaikkojen turvallisuuden, esteettömyyden ja liikunnallisuuden ohella leikkipaikan ympäristöön vaikuttaa myös muita laatutekijöitä, kuten viihtyisyys ja leikin mahdollisuudet. Viime vuosikymmenien tutkimuksissa on kehitetty erilaisia työkaluja, joilla voidaan arvioida ympäristön laatua lapsille suunnatuissa julkisissa tiloissa (Meng & Wang 2022). Työkalut ovat muuttuneet yhä yksityiskohtaisemmiksi ja lapsilähtöisemmiksi. Työkaluja on suunniteltu eri aloilla ja eri tarpeisiin, joten niillä on keskenään hyvin erilaisia tavoitteita sekä käytön vaatimuksia (taulukko 1). Myös työkalujen laajuus vaihtelee huomattavasti.

Taulukko 1: Viime vuosikymmeninä kehitetyt arviointityökalut (mukailen Meng & Wang 2022: 4–8).

<i>Arviointityökalu</i>	<i>Kehittäjä</i>	<i>Vuosi</i>	<i>Maa</i>	<i>Ympäristö</i>	<i>Tutkimuskohteet</i>	<i>Kysymykset</i>
Environmental Assessment of Public Recreation Spaces (EAPRS)	Saelens ym.	2006	Yhdysvallat	Puistot, leikkipaikat, viheralueet	Yleisesti käyttäjät	744
Children's Public Open Space Tool (C-POST)	Crawford ym.	2008	Australia	Puistot, leikkipaikat, viheralueet	Lapset 5–12 v	27
Community Park Audit Tool (CPAT)	Kaczynski ym.	2010	Yhdysvallat	Yhteisöpuistot	Lapset ja aikuiset	118
Physical Activity Resource Assessment (PARA)	DeBate ym.	2011	Yhdysvallat	Urheilupaikat	Lapset 8–12 v	32
Resilience for Eating and	Veitch ym.	2012	Australia	Puistot	Lapset 5–12 v ja aikuiset	84

Arviointityökalu	Kehittäjä	Vuosi	Maa	Ympäristö	Tutkimuskohteet	Kysymykset
Physical Activity Despite Inequality (READI)						
Woolley and Lowe's play space assessment tool	Woolley & Lowe	2013	Iso-Britannia	Leikkipaikat	Lapset	22
Parks, Activity and Recreation among Kids (PARK)	Bird ym.	2015	Kanada	Puistot	Lapset ja teinit 5–18 v	92
Playable Space Quality Assessment Tool (PSQAT)	Jenkins ym.	2015	Yhdysvallat	Leikkitilat, leikkipaikat	Lapset	24
QUality INdex of Parks for Youth (QUINPY)	Rigolon ym.	2016	Yhdysvallat	Puistot	Lapset	18
Opportunities for Children in Urban Spaces (OCUS)	Nemeth ym.	2019	Italia	Julkiset tilat	Lapset	30
Play Space Audit Tool (PSAT)	Gustat ym.	2020	Yhdysvallat	Leikkipaikat	Lapset	47

Suurin osa viime vuosikymmenien arviointityökaluista on kehitetty Yhdysvalloissa (taulukko 1). Työkalut ovat pääosin tutkimuskäyttöön suunnattuja, mutta esimerkiksi CPAT ja PARA soveltuvat myös paikallisyhteisöjen käyttöön sekä muille ei-ammattilaisille (Meng & Wang 2022). Kaikki taulukon työkalut QUINPY-työkalua lukuun ottamatta ovat tarkoitettu kenttätutkimuskäyttöön. QUINPY-työkalulla leikkipaikan arviointiin käytetään paikkatietoa. Työkaluilla on vaihtelevia kohdeympäristöjä,

yksinomaan leikkipaikkojen arviointiin suunniteltuja työkaluja ovat Woolleyn ja Lowen työkalu, PSQAT sekä PSAT.

Usein työkaluilla arvioidaan neljää kategoriaa, jotka ovat yleensä ympäröivä alue ja saavutettavuus, koettu turvallisuus, lasten liikunta- ja leikkimahdollisuudet sekä ympäristön viihtyisyys (Meng & Wang 2022). Kategoriat kuitenkin vaihtelevat hieman eri työkalujen välillä. Arviointi työkaluilla on suunniteltu yksinkertaiseksi, jotta niiden käyttö olisi nopeaa. Suurimmassa osassa työkaluja kohderyhmänä on lapset. EARPS-työkalulla ei muiden työkalujen tavoin ole kohderyhmänä lapset, mutta sitä on käytetty aiemmissa tutkimuksissa leikkipaikkojen arviointiin.

2.3.5 Play Space Audit Tool (PSAT)

Tässä tutkimuksessa käytän leikkipaikkojen arviointiin tarkoitettua Play Space Audit Tool -työkalua (PSAT), jonka avulla arvioin leikkipaikan fyysisen ympäristön laatua. Työkalun on kehittänyt Jeanette Gustat tutkimusryhmänsä kanssa Yhdysvalloissa New Orleansissa ja se on todettu luotettavaksi tieteellisessä tutkimuksessa (Gustat ym. 2019).

Työkalun kehittämiseksi Gustat:n tutkimusryhmä vieraili Los Angelesin puistoissa ja haastatteli lasten huoltajia selvittääkseen, mikä tekee leikkipaikasta miellyttävän lapsille, ja minkä takia he olivat valinneet vieraila juuri kyseisellä leikkipaikalla (Gustat ym. 2019). Gustat:n tutkimusryhmä teki myös kirjallisuuskatsauksen kehitystyön tueksi, ja työkalua testattiin sekä kehitettiin luotettavammaksi. PSAT-työkalua testattiin Chicagon fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen pyrkivässä hankkeessa vuonna 2017, jossa arvioitiin 70 leikkipaikkaa.

PSAT koostuu neljästä osa-alueesta; yleisestä katsauksesta, leikkipaikan pinnasta, kulkuväylistä ja leikkivälineistä (Meng & Wang 2022). PSAT sisältää yhden avoimen ja 47 suljettua kysymystä (Gustat ym. 2019). Kysymykset koskevat leikkipaikan kokoa, muotoa, pintaa, polkuja, kasvillisuutta, välineistöä, turvallisuutta, kuntoa, yhteyttä muihin puistoalueisiin sekä välineistön inklusiivisuutta. PSAT:ia on kuvattu nopeaksi ja tehokkaaksi (Meng & Wang 2022). Chicagon tutkimushankkeessa yhden leikkipaikan arvioiminen PSAT:lla kesti noin 20 minuuttia.

Valitsin tutkimukseeni Play Space Audit Tool –työkalun (PSAT), sillä siinä laatuarviointi toteutetaan kenttätutkimuksena. PSAT on myös kehitetty arviointityökaluista viimeisimpänä, sen kohdeympäristöillä ei ole ikärajoitteita ja se on suunniteltu nimenomaan leikkipaikkojen tutkimiseen.

3 Aineistot ja menetelmät

3.1 Leikkipaikkojen laatuaineisto

Tutkimuksen pääaineiston keräsin itse kenttätutkimuksella. Aineisto sisältää laatuarvion Turun kaupungin omistamista leikkipaikoista. Kenttätutkimusta varten suunnittelin laatuarviointilomakkeen (liite 1), joka pohjautuu aihepiirin tieteellisessä tutkimuksessa käytettyyn Play Space Audit Tool -työkaluun. Valmista aineistoa käsiteltiin Microsoft Excel-, QGIS- ja SPSS Statistics -ohjelmistoilla.

3.1.1 Leikkipaikkojen laatuarviointilomake (PSAT)

Suunnittelin leikkipaikkojen laatuarviointilomakkeen Play Space Audit Tool- työkalun perusteella. Muokkasin työkalua tutkimuksen tarpeisiin ja Suomen leikkipaikkoihin sopivammaksi, sillä työkalua ei ole aikaisemmin käytetty suomalaisten leikkipaikkojen tutkimuksessa. Tarkoitukseni oli myös nopeuttaa kenttätutkimukseen kuluva aikaa karsimalla teemoja.

Rajasin arviointilomakkeelta pois leikkipaikan kokoa, muotoa ja esteettömyyttä koskevat kysymykset. Leikkipaikan koon saa selville Turun karttapalvelusta (Turun karttapalvelu, s.a.), ja muoto oli käytettävillä menetelmillä hankala arvioitava. Esteettömyyden jätin huomiotta, sillä Turun kaupunki pyrkii leikkipaikkaohjelman mukaan tulevilla peruskorjauksilla lisäämään kaikille leikkipaikoille esteettömän osuuden, mikäli se on maaston muotojen puolesta mahdollista mukaan (Leikintekoa 2020). En myöskään arvioinut leikkipaikalla olevien ihmisten määrää.

Päätin rajata tutkimusalueen leikkipaikkaa ympäröiviin aitoihin, eli tarkastelin vain leikkipaikkaa aitojen sisäpuolella, minkä takia jätin tarkastelusta pois leikkipaikalle johtavat polut sekä sen yhteydessä olevat muut viheralueet. Mikäli leikkipaikkaa ei ollut aidattu, päätin pitää rajana leikkipaikan keskikohdasta uloimpien välineiden alustojen reunoja. Osassa leikkipaikoista rajauksen ulkopuolelle jäi tästä syystä joitakin välineitä.

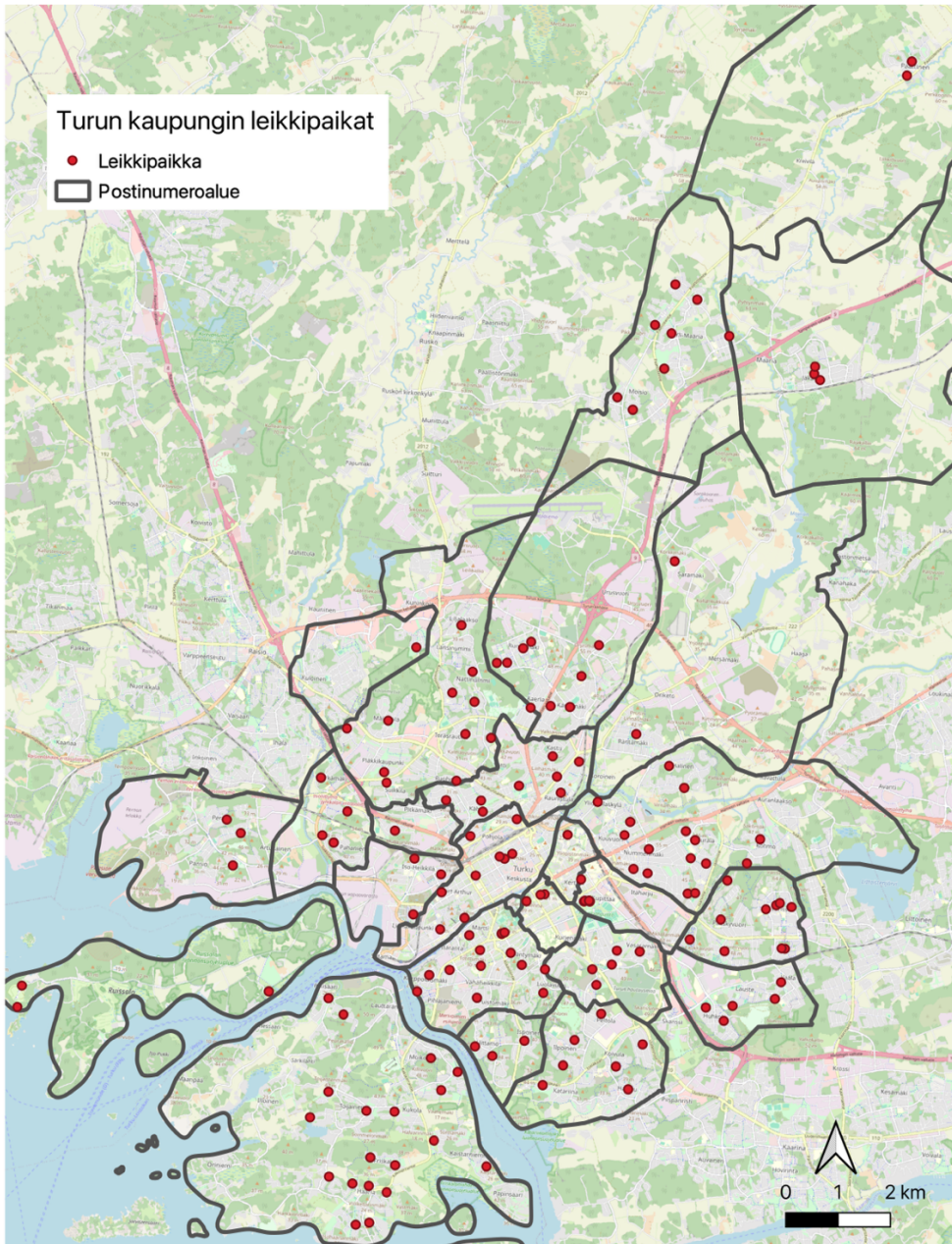
Alkuperäiseltä lomakkeelta jätin arvioitaviksi leikkipaikan välineet, turvallisuuden, kunnon sekä kasvillisuuden ja viihtyisyyden. Suurimman osan kysymyksistä käänsin suoraan suomen kielelle, ja osaan tein pieniä muutoksia tai yhdistin useampia kysymyksiä yhdeksi.

Lisäksi täydensin ja mukautin alkuperäisen työkalun kysymyskohtaista ohjeistusta, jotta arviointi pysyisi yhtenäisenä läpi kenttätutkimuksen. Esimerkiksi välineistön värikyyttä arvioidessa en laskenut mustaa, harmaata tai valkoista värinä. En myöskään laskenut metallisia tai puisia rakenteita omaksi värikseen, ellei niitä ollut maalattu jollain muulla värillä. Välineistön arvioin hyväkuntoiseksi, mikäli mikään osa ei näyttänyt olevan rikki. Alustan arvioin olevan huonokuntoinen, mikäli siinä oli useampi kuin yksi huomattava epätasaisuus tai pinnoite ei ollut ehjä. Leikkirakenteen korkeustasoihin en laskenut mukaan maan tasoa, vaan ainoastaan korkeammalla olevat tasot, ja leikkirakenteen sisäiseksi kokoontumispaikaksi laskin tasot, jotka olivat noin neliömetrin kokoisia. Katokseksi en laskenut leikkirakenteen sisäisiä katoksia, mikäli ne olivat niin pieniä, että eivät suojaisi esimerkiksi sadekuurolta tai niiden suojaan ei mahtuisi useampia ihmisiä. Varjopaikkoihin laskin katosten lisäksi myös kasvillisuuden luomat yhtenäiset varjot. Mikäli leikkipaikkaa ympäröi joka puolelta runsas kasvillisuus, kuten metsä, arvioin, että leikkipaikalla on kasvillisuutta, vaikka sitä ei olisi ollut aitojen sisäpuolella.

Lomakkeen ainoa avoin kysymys muistiinpano-osion ohella oli leikkipaikan nimi. Muuten jokaiseen kysymykseen oli mahdollista vastata joko ”kyllä” tai ”ei”, jotta tuloksia olisi helppo käsitellä ja lomake olisi nopea täyttää. Muistiinpanoihin kirjasin ylimääräisiä huomioita leikkipaikalta, esimerkiksi harvinaisemmista välineistä, huomattavista turvallisuusriskeistä, lisäpalveluista leikkipaikalla tai aidan ulkopuolella sijaitsevista leikkivälineistä.

3.1.2 Aineiston keruu kenttätutkimuksella

Arvioin kenttätutkimuksella yhteensä 155 leikkipaikkaa (kuva 1). Kolmea leikkipaikkaa en voinut arvioida, sillä yhtä vasta rakennettiin ja kaksi oli remontissa kenttätutkimuksen aikana. Leikkipaikkojen määrä on kasvanut kuudella leikkipaikkaohjelman vuoden 2020 päivityksestä, jolloin puistoleikkipaikkoja oli 152 kappaletta (Leikintekoa 2020). Sain tiedot leikkipaikan sijainnista, omistajasta sekä kunnossapitäjästä Turun karttapalvelusta (Turun karttapalvelu, s.a.). Yksi leikkipaikka puuttui karttapalvelusta, ja se löytyi Turun seudun leikkipaikat -nettisivulta (Turun seudun leikkipaikat, s.a.). Kenttätutkimuksessa ei arvioitu asuintalojen, päiväkotien ja koulujen leikkipaikkoja, sillä ne eivät ole Turun kaupungin omistuksessa.



Kuva 1: Turun kaupungin omistamat leikkipaikat ja Turun postinumeroalueiden rajat.

Keräsin aineiston Survey123 -sovelluksen mobiiliversiolla puhelimen kautta. Kävin jokaisella leikkipaikalla kerran, ja yhden leikkipaikan arviointiin kului 5–10 minuuttia. Keräsin aineiston 8.8. –10.10.2025, lukuun ottamatta Turun karttapalvelusta puuttunutta kohdetta, jonka kävin arvioimassa marraskuussa 2025.

Täydensin aineistoa kenttätutkimuksen jälkeen lisäämällä tiedon ohjatusta leikkipaikkatoiminnasta, sillä tietoa ei ollut mahdollista kerätä kentällä. Tieto ohjatusta leikkipaikkatoiminnasta löytyi Turun kaupungin nettisivuilta (Leikkipuistotoiminta, s.a.).

3.1.3 Leikkipaikka-aineisto

Itse kerätty leikkipaikka-aineisto sisältää 155 leikkipaikasta nimen, vastaukset 29 laatua koskevaan kysymykseen sekä muistiinpano-osion, joka sisältää mahdolliset kenttätutkimuksen aikana kirjatut huomiot. Lisäksi vastausten perusteella laskettiin jokaisen leikkipaikan laatua kuvaava numeerinen laatuarvio. Survey123 keräsi automaattisesti leikkipaikan sijaintitiedon koordinaatteina sekä teknisiä tietoja, kuten tiedon keruun ja muokkaamisen päivämäärät sekä kohteen yksilöivän tunnisteiden.

3.2 Paikkatietoaineistot

Tutkimuksessa käytettiin kahta aineistoa, itse kerättyä leikkipaikka-aineistoa sekä Tilastokeskuksen postinnumeroalueittaista Paavo -postinnumeroaineistoa, jota rajattiin alueellisesti ja sisällöllisesti. Paavo -aineisto tarjoaa postinnumeroalueittain tietoa Suomesta (Paavo – postinnumeroalueittainen avoin tieto 2025...s.a.). Tutkimuksessa käytetty vuoden 2025 Paavo -aineisto on tilastovuodelta 2023 ja se on ladattu Tilastokeskuksen paikkatietojen rajapinnalta. Aineistoa käsiteltiin Microsoft Excel-, QGIS- ja SPSS Statistics -ohjelmistoilla.

3.2.1 Paavo -postinnumeroaineisto

Kokonaisuudessaan Paavo -postinnumeroaineisto kattaa 104 eri muuttujaa sekä postinnumeroalueiden tunnistetiedot (Paavo – postinnumeroalueittainen avoin tieto 2025...s.a.). Tunnistetietoja ovat postinnumeroalueen numerokoodi, nimi, keskipisteen koordinaatit sekä kuntatunnus. Paikkatietomuotoinen aineisto sisältää tilastollisesti laskettujen postinnumeroalueiden rajat. Tilastollisesti lasketuilla postinnumeroalueilla postinnumeroalueen laskettu raja kulkee kahden eri postinnumeroalueen omaavan rakennuksen puolivälissä, jolloin raja on tarkempi tiiviisti rakennetuilla alueilla.

Alkuperäistä aineistoa on rajattu alueellisesti koskemaan vain postinumeroalueita, joilla sijaitsee Turun kaupungin omistamia leikkipaikkoja. Rajatussa aineistossa on mukana 24 postinumeroaluetta, joista 23 on kuntatunnuksen mukaan Turussa ja yksi Raisiossa. Yksi Turun kaupungin omistama leikkipaikka sijaitsee postinumeroalueella, jolla on Raision kuntatunnus.

Aineistoa on rajattu myös sisällöllisesti, ja muuttujista on valittu yleisten muuttujien ohella ikäjakaumaa sekä sosioekonomista asemaa kuvaavia muuttujia. Yleisistä muuttujista käytetään postinumeroalueen nimeä, pinta-alaa ja kuntatunnusta. Asukasrakenne -muuttujista hyödynnetään tietoja eri ikäisistä alueella vakinaisesti asuvista henkilöistä, kuten muuttujaa pt_0_14, eli alueella asuvat 0–14-vuotiaat lapset. Lisäksi aineiston ikäryhmätietoja yhdistelemällä on itse muodostettu kaksi ryhmää; alueella asuvat 18–64-vuotiaat ja yli 25-vuotiaat. Ryhmät on laskettu QGIS-ohjelmiston kenttälaskurilla laskemalla eri ikäryhmätietojen summa.

Alueen sosioekonomista tasoa kuvataan muuttujilla ko_yl_kork = ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet, hr_mtu = asukkaiden mediaanitulot (€) ja pt_tyott = työttömät. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet sisältävät ylemmän korkeakouluasteen sekä tutkijakoulutusasteen tutkinnot. Asukkaiden mediaanitulojen laskentaan käytetään 18 vuotta täyttäneiden asukkaiden tilastointivuonna käytettävissä olevia rahatuloja. Työttömiksi lasketaan vuoden 2023 viimeisenä työpäivänä työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterin mukaan työttömänä olleet 16–64-vuotiaat henkilöt.

Paavo -postinumeroaineistosta valittujen muuttujien ja ikärakennetietojen avulla on laskettu suhdeluvut koulutustasolle ja työttömyydelle, jotta postinumeroalueen sosioekonomista tasoa voidaan vertailla keskenään. Koulutustasoa kuvaava muuttuja on laskettu jakamalla alueen korkeakoulutettujen määrä alueella vakinaisesti asuvien yli 25-vuotiaiden määrällä, ja työttömien määrä puolestaan jakamalla alueen työttömien lukumäärä alueen 18–64-vuotiaiden lukumäärällä. Suhdeluvut on laskettu QGIS-ohjelmiston kenttälaskurilla.

Sosioekonomiset muuttajat luokiteltiin kolmeen ryhmään, matalaan, keskitasoon ja korkeaan, jotta niiden esittäminen taulukossa ja kartalla on havainnollisempaa. Muuttajat luokiteltiin SPSS Statistics- ohjelmistolla kolmeen vaihteluväliltään tasaiseen ryhmään. Luokitetuille ryhmille laskettiin leikkipaikkojen lukumäärä sekä laatupisteityksen keskiarvo, jotta saatiin selville esimerkiksi leikkipaikkojen lukumäärä matalaksi luokitellun mediaanitulon alueella.

3.3 Analyysimenetelmät

Kenttätutkimuksen lisäksi tutkimuksessa hyödynnettiin paikkatietomenetelmiä ja tilastollisia menetelmiä. Leikkipaikka-aineiston ja Paavo-postinumeroaineiston avulla laskettiin näitä menetelmiä varten suhdelukuja yhdistellen kummastakin aineistosta saatuja tietoja.

3.3.1 Päällekkäisanalyysi

Paikkatietoon perustuvalla päällekkäisanalyysillä selvitettiin, ovatko leikkipaikat jakautuneet tasaisesti tutkimusalueelle. QGIS-ohjelmistolla laskettiin leikkipaikkojen lukumäärä postinumeroalueittain, postinumeroalueen pinta-ala sekä suhdeluvut, jotka kertovat alueen leikkipaikkojen lukumäärän suhteessa pinta-alaan sekä alueella asuvien lasten lukumäärään. Lisäksi arvioin, onko joillain postinumeroalueilla niiden pinta-alaan ja lasten lukumäärään suhteutettuna vähemmän leikkipaikkoja kuin toisilla.

3.3.2 Yksisuuntainen varianssianalyysi

Yksisuuntaisella varianssianalyysillä selvitettiin, onko leikkipaikkojen laadussa eroavaisuuksia eri postinumeroalueiden välillä. Testi valittiin Shapiro Wilk -testin normaalijakaumaoletuksen ja Levenen testin varianssien yhtäsuuruusoletuksen täyttyessä.

Normaalijakauman testaamista varten muutamia leikkipaikkoja yhdistettiin lähimpään postinumeroalueeseen, jotta kaikilla arvioitavilla alueilla olisi ainakin kolme leikkipaikkaa (taulukko 2). Postinumeroalueen 20380 leikkipaikat yhdistettiin eri postinumeroalueisiin, sillä ne olivat kaukana toisistaan, ja kaikki leikkipaikat yhdistettiin lähimpään postinumeroalueeseen. Yhdistelyn jälkeen ryhmiä oli 19.

Taulukko 2: Normaalijakauman testaamista varten lähimpään postinumeroalueeseen yhdistetyt leikkipaikat.

Postinumeroalue	Leikkipaikkojen lukumäärä alueella	Yhdistetty postinumeroalueeseen
20500	1	20100
20250	1	20200
21280	1	20320
20380	2	Paunapellon leikkipaikka 20360 ja Ingegerdinpuiston leikkipaikka 20540
21330	2	20460

3.3.3 Spearmanin korrelaatiotesti

Spearmanin korrelaatiotestillä tutkittiin, onko postinumeroalueen sosioekonomisella tasolla yhteyttä leikkipaikkojen määrään tai laatuun. Spearmanin korrelaatiotestiä käytettiin, koska aineisto ei ollut tältä osin Shapiro Wilk -testin mukaan normaalijakautunut. Muuttujina olivat postinumeroaluekohtaiset leikkipaikkojen laatupisteitys, leikkipaikkojen lukumäärä, koulutustaso, rahatulot sekä työttömät.

4 Tulokset

4.1 Leikkipaikkojen jakauma

Tutkimuskysymyksessä 1 selvitettiin, miten leikkipaikat ovat Turussa jakautuneet ja onko jollain postinumeroalueilla niiden pinta-alaan ja lasten lukumäärään suhteutettuna vähemmän leikkipaikkoja kuin toisissa. Eniten leikkipaikkoja lukumäärällisesti oli postinumeroalueella 20900 (Moikoinen-Pikisaari), jossa oli 19 leikkipaikkaa (taulukko 3). Sen sijaan vähiten leikkipaikkoja, vain yksi leikkipaikka, oli postinumeroalueilla 20250 (Pitkämäki-Muhkuri), 20500 (Vesilinna) ja 21280 (Kuloinen). Postinumeroalueista pinta-alaltaan suurin on 21280 (Kuloinen) ja pienin 20500 (Vesilinna). Lapsia asui lukumäärällisesti eniten postinumeroalueella 20540 (Nummi-Ylioppilaskylä) ja vähiten postinumeroalueella 20250 (Pitkämäki-Muhkuri).

Taulukko 3: Perustietoja postinumeroalueista.

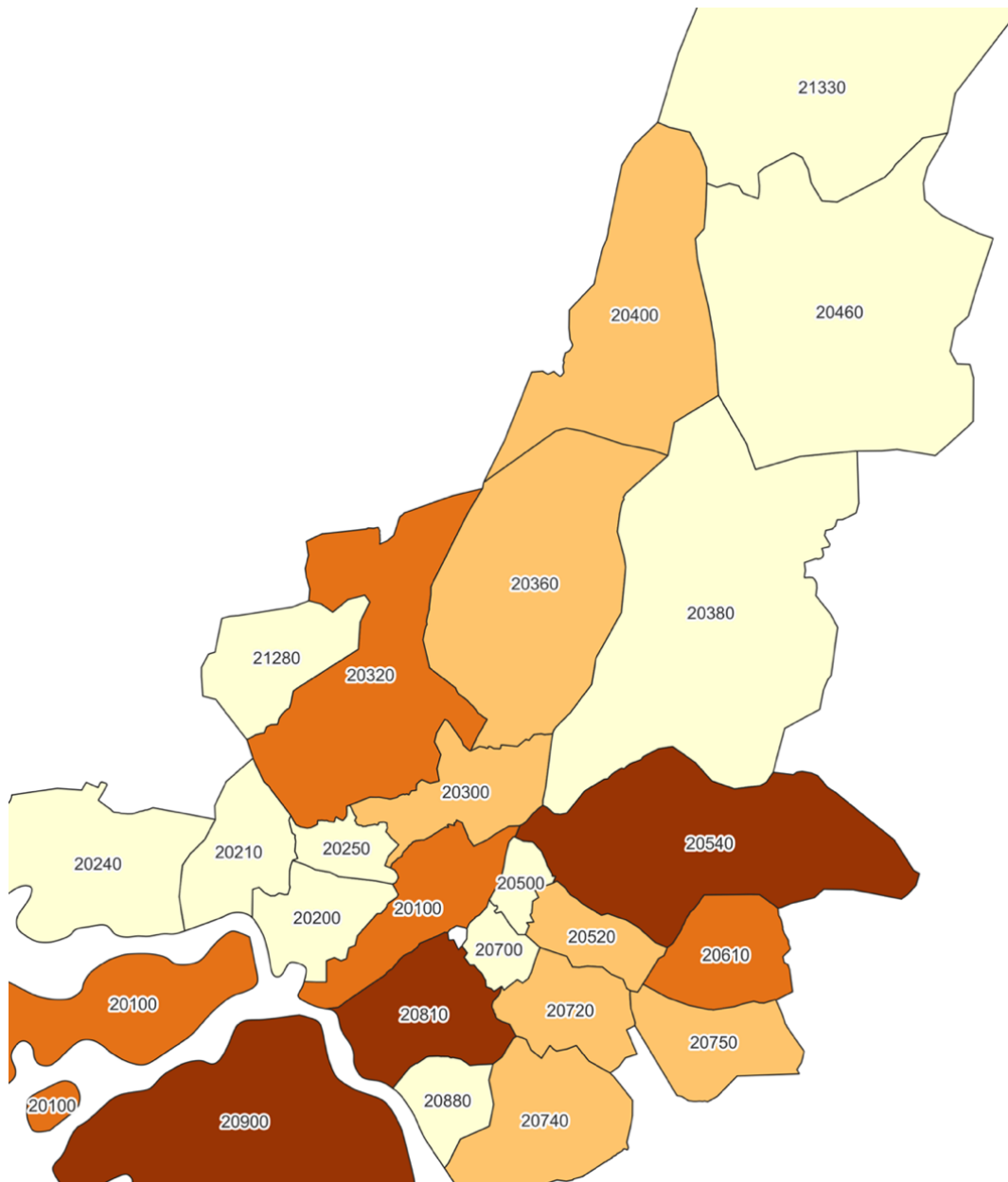
Postinumero	Postinumeroalueen nimi	Postinumeroalueen pinta-ala (km ²)	Leikkipaikkojen lukumäärä	Lasten lukumäärä postinumeroalueella	Lapsia per leikkipaikka
20100	Turku Keskus	13,3	12	1908	159
20200	Iso-Heikkilä	2,8	3	250	83
20210	Pahaniemi	3,3	4	633	158
20240	Pansio-Perno	7,2	3	803	268
20250	Pitkämäki-Muhkuri	1,4	1	142	142
20300	Pohjola-Kastu	3,7	8	900	113
20320	Kuninkoja-Mälikkälä	11,2	12	2116	176
20360	Runosmäki-Kärsämäki	13,1	8	1375	172
20380	Räntämäki-Saramäki	20,7	2	429	215
20400	Moisio	10,9	7	915	131
20460	Jäkärälä	19,5	4	567	142
20500	Vesilinna	1,0	1	302	302
20520	Kupittaa	2,1	5	257	51
20540	Nummi-Ylioppilaskylä	12,2	16	2987	187
20610	Varissuo	3,5	10	2380	238
20700	Vartiovuori-Samppalinna	1,1	3	319	106
20720	Vasaramäki	3,1	5	653	131
20740	Ilpoinen-Harittu	5,2	7	1427	204
20750	Huhkola-Lauste-Vaala	3,5	5	1026	205
20810	Martti-Korppolaismäki	4,5	14	1776	127

Postinumero	Postinumeroalueen nimi	Postinumeroalueen pinta-ala (km ²)	Leikkipaikkojen lukumäärä	Lasten lukumäärä postinumeroalueella	Lapsia per leikkipaikka
20880	Uittamo	1,9	3	485	162
20900	Moikoinen-Pikisaari	24,4	19	2421	127
21280	Kuloinen	41,9	1	546	546
21330	Paattinen	3,8	2	319	160

Leikkipaikkojen lukumäärä vaihtelee postinumeroalueittain (taulukko 3, kuva 2).

Leikkipaikat näyttävät painottuvan Turun eteläisiin ja itäisiin alueisiin.

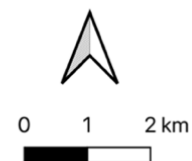
Postinumeroalueet 20900 (Moikoinen-Pikisaari), 20540 (Nummi-Ylioppilaskylä) ja 20810 (Martti-Korppoolaismäki) kuuluvat luokittelussa ryhmään, johon kuuluvilla on eniten leikkipaikkoja. Postinumeroalueilla 20250 (Pitkämäki-Muhkuri), 20500 (Vesilinna) ja 21280 (Kuloinen) on jokaisella vain yksi leikkipaikka. Postinumeroalueen koko ei näytä vaikuttavan suoraan leikkipaikkojen lukumäärään alueella, sillä suuremmat postinumeroalueet pohjoisessa Turussa kuuluvat vertailussa ryhmään, jossa on vähiten leikkipaikkoja (kuva 2).



Leikkipaikkojen lukumäärä postinumeroalueella

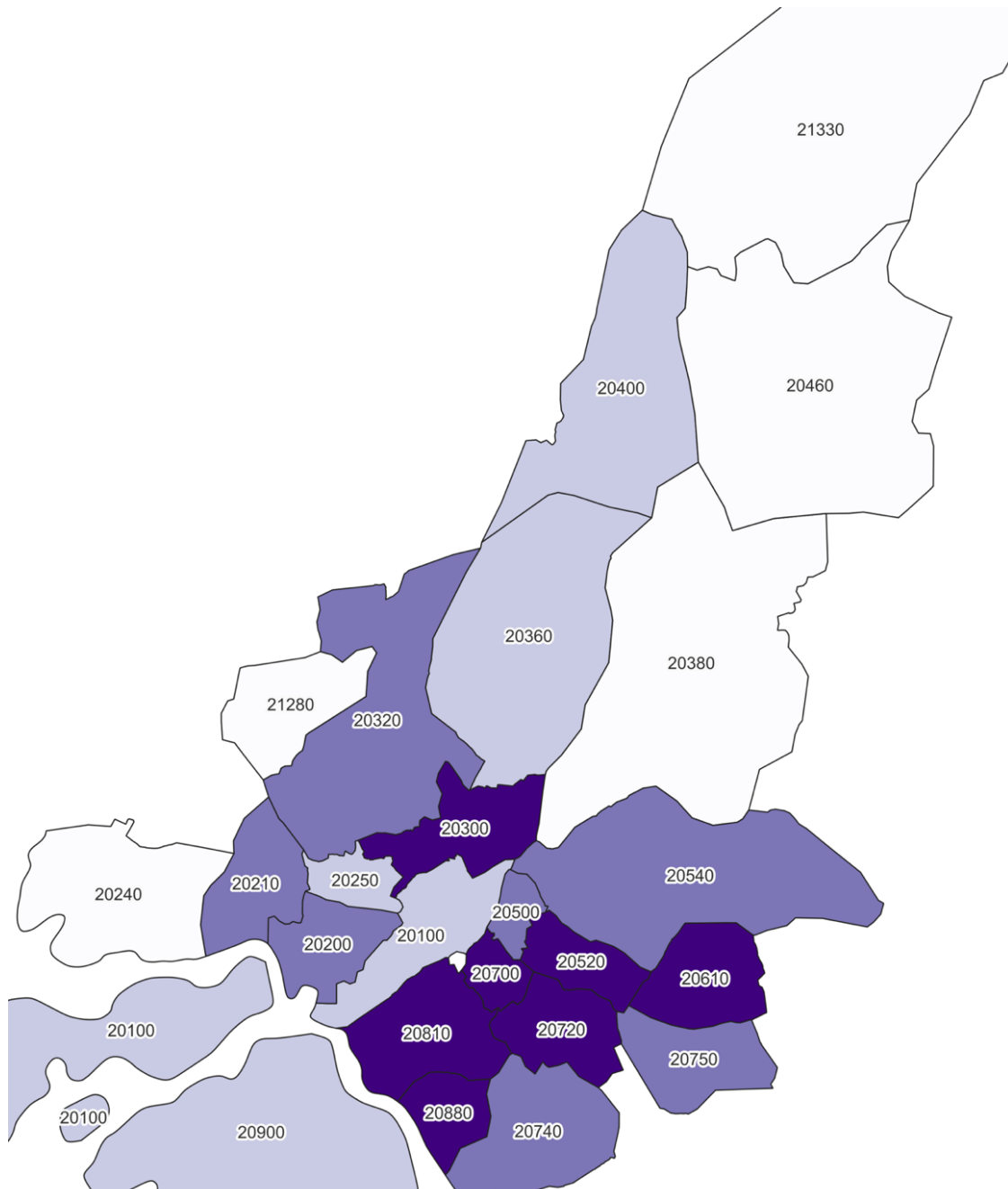
leikkipaikkojen lukumäärä

- 1 - 4
- 5 - 8
- 9 - 12
- 13 - 19



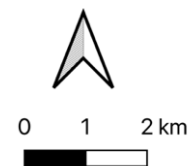
Kuva 2: Leikkipaikkojen lukumäärä postinumeroalueittain.

Leikkipaikkatiheys on korkein Turun kaakkoisilla alueilla, keskimääräistä pienemmillä postinumeroalueilla (kuva 3, taulukko 3). Leikkipaikkoja näyttää olevan vähemmän suhteessa postinumeroalueen pinta-alaan Turun reuna-alueilla pohjoisessa ja lännessä.



Leikkipaikkojen lukumäärä neliökilometriä kohden postinumeroalueella

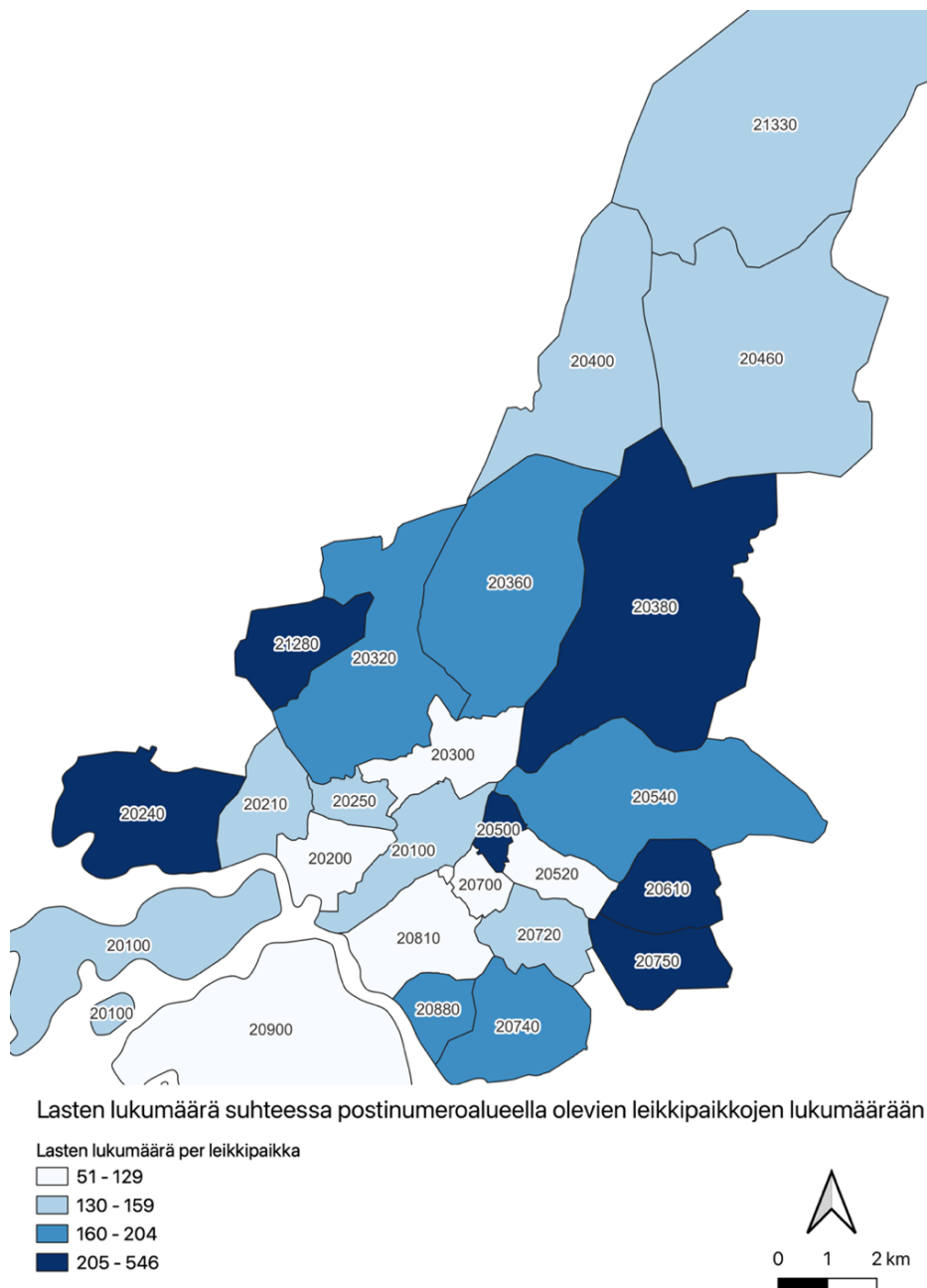
- Leikkipaikkatiheys (kpl/km²)
- 0-0,49 leikkipaikkaa
 - 0,50-0,99 leikkipaikkaa
 - 1,00-1,49 leikkipaikkaa
 - 1,50-3,09 leikkipaikkaa



Kuva 3: Leikkipaikkojen lukumäärä neliökilometriä kohden postinumeroalueella.

Lapsia on suhteessa leikkipaikkoihin vähiten Turun keskusta-alueella ja keskustaa ympäröivillä postinumeroalueilla (kuva 4). Poikkeuksena on postinumeroalue 20500 (Vesilinna), joka sijaitsee keskustan itäisellä puolella, mutta lapsia on leikkipaikkojen määrään suhteutettuna toiseksi eniten, 302 lasta yhtä leikkipaikkaa kohden (taulukko 3). Vesilinnan lisäksi Turun itäisillä ja läntisillä reunoilla, postinumeroalueilla 20240 (Pansio-Perno), 20380 (Räntämäki-Saramäki), 20610 (Varissuo), 20750 (Huhkola-Lauste-Vaala) ja 21280 (Kuloinen) leikkipaikkojen lukumäärä suhteessa lasten lukumäärään on pienin.

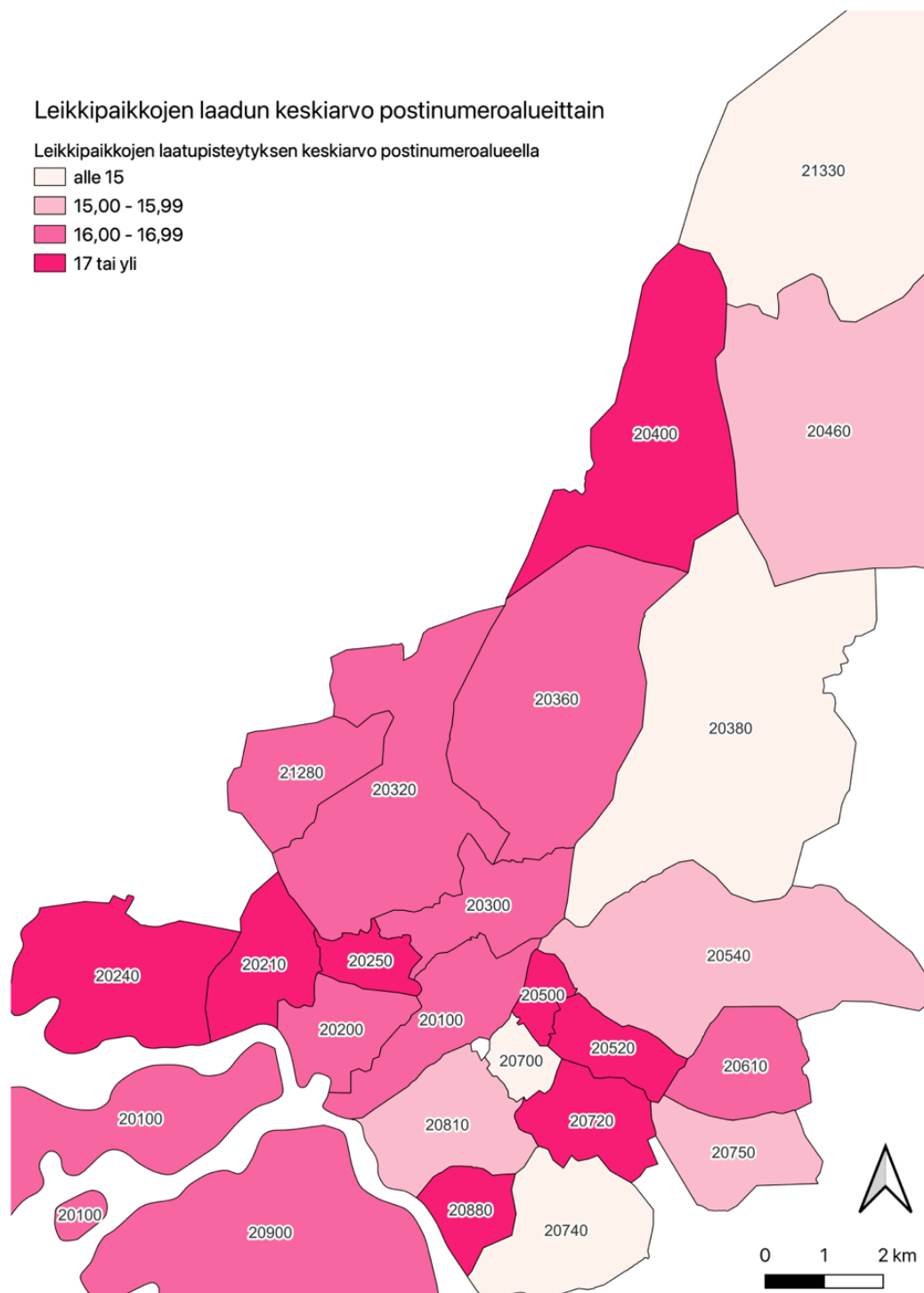
Vähiten lapsia suhteessa leikkipaikkojen lukumäärään on postinumeroalueilla 20200 (Iso-Heikkilä), 20300 (Pohjola-Kastu), 20520 (Kupittaa), 20700 (Vartiovuori-Samppalinna), 20810 (Martti-Korppolaismäki) ja 20900 (Moikoinen-Pikisaari), joilla kaikilla lapsia on alle 130 yhtä leikkipaikkaa kohden. Kupittaalla lapsia on ryhmässä vähiten, vain 51 yhtä leikkipaikkaa kohden (taulukko 3).



Kuva 4: Lasten lukumäärä suhteessa postinumeroalueella olevien leikkipaikkojen lukumäärään.

4.2 Leikkipaikkojen laatuero postinumeroalueiden välillä

Toisessa tutkimuskysymyksessä selvitettiin, onko leikkipaikkojen laadussa eroja eri postinumeroalueiden välillä. Leikkipaikkojen laadun keskiarvo postinumeroalueilla vaihteli välillä 13,00–18,33, ja suurimman osan laadun keskiarvo sijoittui 16 ja 17 pisteen välille (kuva 5). Laatusiisyytyksen suurin mahdollinen arvo oli 29 pistettä ja pienin mahdollinen arvo 0 pistettä.

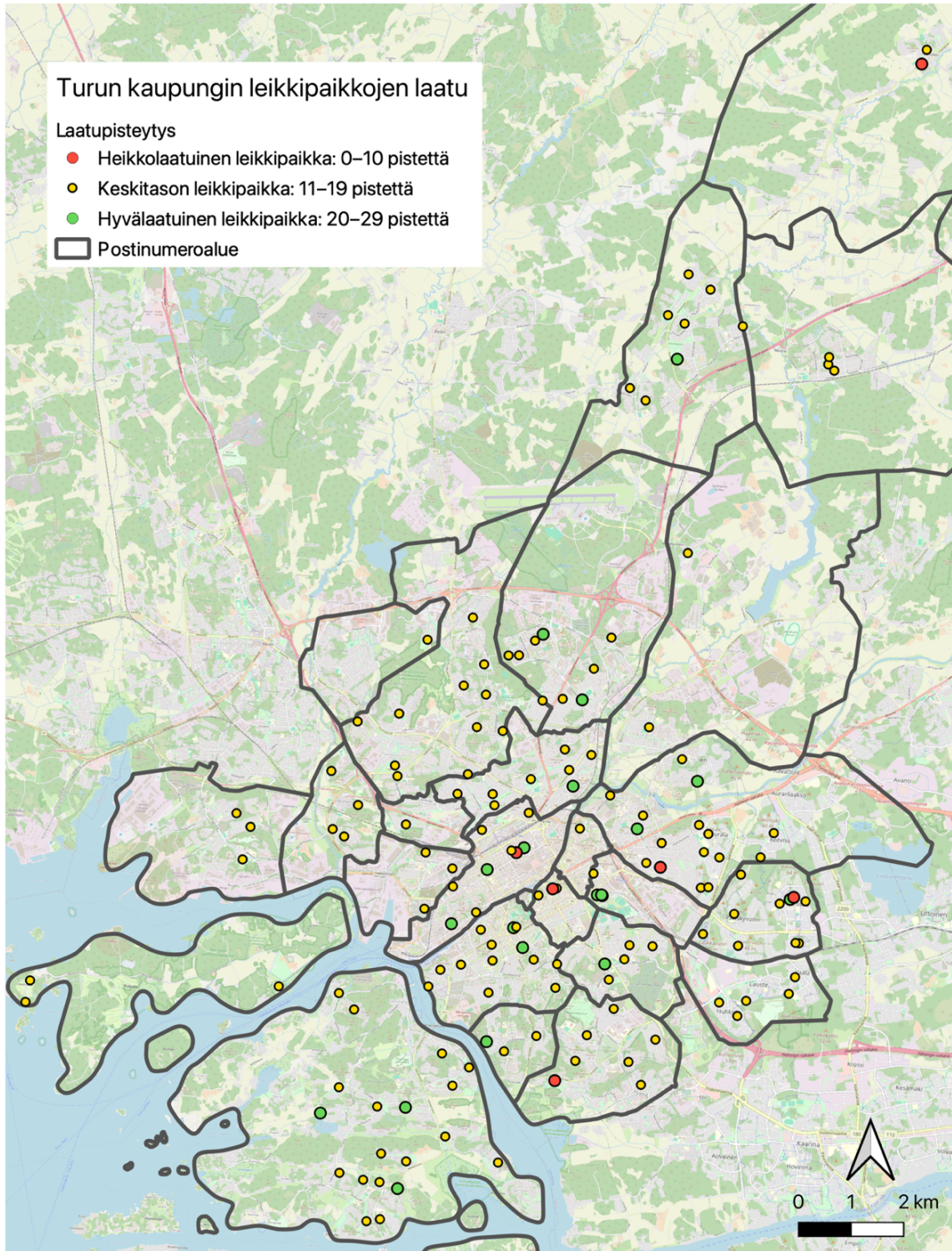


Kuva 5: Leikkipaikkojen laatuasteutuksen keskiarvo postinumeroalueittain.

Yksisuuntaisen varianssianalyysin F-testin tulokset osoittivat, että leikkipaikkojen laadussa ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa postinumeroalueiden välillä (p-arvo 0.74).

Leikkipaikkojen laatuarvioiden mukaan lähes kaikilla leikkipaikoilla oli esillä sääntöjä tai ohjeistuksia, sekä tunnistetaulu yhteystiedoilla. Suurimmalta osalta leikkipaikoista löytyi myös penkki tai penkkejä, valaistus, kasvillisuutta, tilaa vapaalle leikille sekä useampia leikkirakenteita. Hieman alle puolet leikkipaikoista oli aidattu joka puolelta lukollisella portilla. Välineistöstä suurimmassa osassa leikkipaikkoja oli keinu, liukumäki, kiipeilyteline tai muita leikkivälineitä, kuten hiekkalaatikko. Yli puolella leikkipaikoista ei ollut pelejä tai leikkivälinettä, jossa voi pyöriä tai tasapainoilla. Kahta tai useampaa monikäyttöistä leikkirakennetta ei löytynyt 132 leikkipaikalta ja vain seitsemältä leikkipaikalta löytyi leikkirakenne, jossa on kolme eri korkeustasoa. Irtonaisia leikkivälineitä ei ollut kuin kahdella leikkipaikalla, vain yhdellä oli vessa, kolmella pyöräteline ja yhdelläkään ei ollut vesipistettä. Katos löytyi 34 leikkipaikalta, ja varjoisia paikkoja hieman yli puolelta leikkipaikoista. Leikkipaikoista lähes puolella, 70 oli roskia, ja vaarallista jätettä oli 30 leikkipaikalla. Alustat olivat 31 leikkipaikalla huonokuntoisia, ja leikkivälineet 10 leikkipaikalla.

Kysymysten vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” ja ”ei”, laatua nostavasta tekijästä sai yhden pisteen ja laatua heikentävästä tekijästä ei annettu pistettä, jolloin korkein mahdollinen pistemäärä on 29 pistettä. Pisteytyksen mukaan leikkipaikat jaettiin hyvälaatuisiin (20 tai enemmän pisteitä), keskitasoon (11–19 pistettä) sekä heikkolaatuisiin (10 tai vähemmän pisteitä). Eniten oli keskitason leikkipaikkoja, joita oli 129 kappaletta (kuva 6). Hyvälaatuisia leikkipaikkoja oli 19 kappaletta ja heikkolaatuisia leikkipaikkoja seitsemän. Matalin laatu pisteytys oli 8 pistettä, ja korkein pistemäärä oli 23.



Kuva 6: Turun kaupungin leikkipaikat luokiteltuna laadun mukaan heikkoihin, keskitason ja hyviin leikkipaikkoihin.

4.3 Sosioekonomisen tason yhteys alueen leikkipaikkojen määrään ja laatuun

Leikkipaikkojen jakautumista sekä leikkipaikkojen laadun keskiarvoa sosioekonomisten luokittelujen välille havainnollistetaan tämän osion taulukoissa. Leikkipaikkojen lukumäärä on suurin korkean suhteellisen koulutustason alueilla, mutta laatupisteytyksessä ei näy juurikaan eroja eri koulutustasoryhmien välillä (taulukko 4).

Taulukko 4: Postinumeroalueen suhteellinen koulutustaso verrattuna leikkipaikkojen lukumäärään ja laadun keskiarvoon.

Postinumeroalueen suhteellinen koulutustaso	Matala (4,5–13,39)	Keskitaso (13,4–22,29)	Korkea (22,3–31,2)
Leikkipaikkojen lukumäärä	51 (32,9 %)	32 (20,6 %)	72 (46,5 %)
Leikkipaikkojen laadun keskiarvo	16,2	15,8	16,3

Leikkipaikkojen lukumäärä on korkein alueilla, joilla työttömien suhteellinen lukumäärä on matalin (taulukko 5). Leikkipaikkojen laatupisteytyksessä ei ole suurta vaihtelua työttömyystason mukaan.

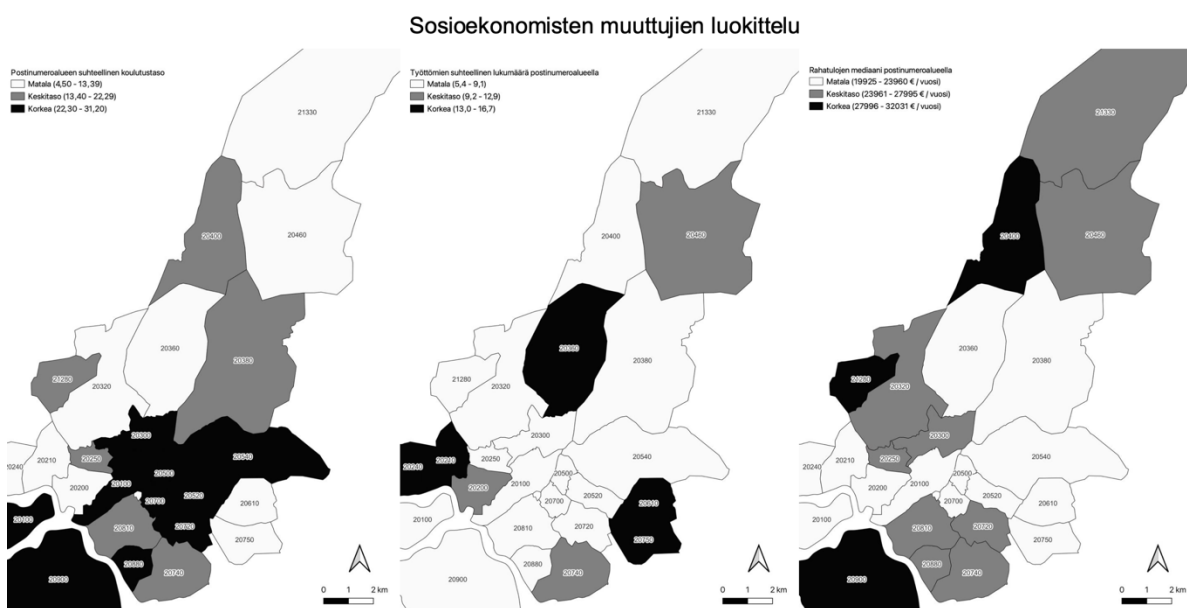
Taulukko 5: Työttömien suhteellinen lukumäärä postinumeroalueella verrattuna leikkipaikkojen lukumäärään ja laadun keskiarvoon.

Työttömien suhteellinen lukumäärä postinumeroalueella	Matala (5,4–9,1)	Keskitaso (9,2–12,8)	Korkea (12,9–16,7)
Leikkipaikkojen lukumäärä	111 (71,6 %)	15 (9,7 %)	29 (18,7 %)
Leikkipaikkojen laadun keskiarvo	16,2	15,5	16,3

Korkean mediaanitulon postinumeroalueilla leikkipaikkoja on vähemmän kuin keskitason tai matalan mediaanitulon alueilla (taulukko 6). Laatupisteytys vaihtelee luokkien välillä vain 0,4 pistettä, eli myöskään rahatulojen mediaanin mukaan laatu ei vaihtelee. Korkean tulotason postinumeroalueita on luokituksessa vain kolme, kun taas matalan tulotason postinumeroalueita on 12 (kuva 7).

Taulukko 6: Rahatulojen mediaani postinumeroalueella verrattuna leikkipaikkojen lukumäärään ja laadun keskiarvoon.

Rahatulojen mediaani postinumeroalueella	Matala (19 925–23 960)	Keskitaso (23 961–27 995)	Korkea (27 996–32 031)
Leikkipaikkojen lukumäärä	72 (46,5 %)	56 (36,1 %)	27 (17,4 %)
Leikkipaikkojen laadun keskiarvo	16,0	16,1	16,4



Kuva 7: Sosioekonomista tasoa kuvaavien muuttujien luokittelu kolmeen ryhmään postinumeroalueittain.

Sosioekonomisen tason yhteyttä postinumeroalueen leikkipaikkojen määrään sekä laatuun testattiin Spearmanin korrelaatiotesteillä (taulukko 7). Ensin testattiin postinumeroalueittain leikkipaikkojen laadun yhteyttä sosioekonomisiin muuttujiin, ja sen jälkeen leikkipaikkojen lukumäärän yhteyttä sosioekonomisiin muuttujiin. Laatuasteikon ja koulutustason välillä ei todettu tilastollisesti merkitsevää yhteyttä (p-arvo 0,92, korrelaatiokerroin 0,01). Laatuasteikon ja työttömien suhteellisen määrän välillä ei todettu tilastollisesti merkitsevää yhteyttä (p-arvo 0,72, korrelaatiokerroin -0,03). Myöskään laatuasteikon yhteys rahatulojen mediaaniin ei tuottanut tilastollisesti merkitsevää tulosta (p-arvo 0,90, korrelaatiokerroin 0,01).

Sen sijaan leikkipaikkojen lukumäärän ja sosioekonomisen tason muuttujien välillä postinumeroalueilla löytyi tilastollisesti merkitseviä yhteyksiä. Leikkipaikkojen lukumäärä korreloi positiivisesti postinumeroalueen koulutustasoon (p-arvo < 0,001, korrelaatiokerroin 0,48). Työttömien suhteellinen määrä korreloi negatiivisesti leikkipaikkojen lukumäärään (p-arvo 0,016, korrelaatiokerroin -0,19). Lisäksi rahatulojen mediaani korreloi positiivisesti leikkipaikkojen lukumäärään (p-arvo < 0,001, korrelaatiokerroin 0,26).

Taulukko 7: Spearmanin korrelaatiotestin tulokset sosioekonomisten muuttujien sekä leikkipaikkojen laatupisteytyksien ja leikkipaikkojen lukumäärien suhteen. Tulokset on ilmaistu korrelaatiokertoimen r ja p-arvon avulla.

	Postinumeroalueen suhteellinen koulutustaso	Työttömien suhteellinen lukumäärä postinumeroalueella	Rahatulojen mediaani postinumeroalueella
Leikkipaikkojen laatupisteytys postinumeroalueittain	r = 0,01 p = 0,92	r = -0,03 p = 0,72	r = 0,01 p = 0,90
Leikkipaikkojen lukumäärä postinumeroalueittain	r = 0,48 p < 0,001	r = -0,19 p = 0,016	r = 0,26 p < 0,001

5 Keskustelu

5.1 Tulosten reflektointi

Yksittäisten leikkipaikkojen välillä leikkipaikkojen laatu vaihtelee, mutta siltikään niiden laadusta ei löydetty tilastollisesti merkitsevää eroa postinumeroalueiden välillä.

Tuloksesta voidaan päätellä, että Turussa leikkipaikat rakennetaan eri postinumeroalueilla samoin periaattein, noudattaen tiettyjä laatukriteereitä ja turvallisuusohjeita, jolloin suuria eroja alueiden välille ei synny. Tulos myös tarkoittaa, että eri sosioekonomisen tason asuinalueilla on tarjolla yhtä laadukkaita leikkipaikkoja, eli sosiaalinen oikeudenmukaisuus toteutuu leikkipaikkojen laadun osalta.

Vaikka laatutekijöitä ei erikseen arvioida Turun leikkipaikkaohjelmassa (Leikintekoa 2020), on kuitenkin vuonna 2024 päättyneen ohjelman aikana leikkipaikkoja kunnostettu, jolloin niiden laatu on todennäköisesti parantunut esimerkiksi peruskorjausten yhteydessä. Tutkimustulosta voidaan pitää osoituksena, että Turun kaupungin tapa rakentaa ja peruskorjata leikkipaikkoja pitää leikkipaikkojen laadun yhtenäisenä alueiden välillä, eli eri alueilta löytyy niin heikompi- kuin korkeampilaatuisia leikkipaikkoja. Koska heikkolaatuisia leikkipaikkoja löytyy lähes kaikilta postinumeroalueilta, voidaan kuitenkin sanoa, että parannettavaa leikkipaikkojen laadussa yleisesti on, sillä laadukkaammat leikkipaikat ovat turvallisempia ja todennäköisesti myös käytetympiä.

Vaikka laatupisteytys ei korreloinut sosioekonomisten muuttujien kanssa, löytyi kuitenkin leikkipaikkojen lukumäärän sekä sosioekonomisten muuttujien välillä yhteys. Tulosten mukaan mitä enemmän työttömiä on postinumeroalueella, sitä vähemmän on leikkipaikkoja, ja mitä korkeampi on alueen koulutus- tai tulotaso, sitä enemmän alueella on leikkipaikkoja. Tulos viittaa siihen, että matalamman sosioekonomisen tason alueilla leikkipaikkoja on vähemmän. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisessa on siis parannettavaa leikkipaikkojen lukumäärän osalta, sillä ilmaiset ja kaikille avoimet leikkipaikat ovat erityisen tärkeässä asemassa juuri matalamman sosioekonomisen tason alueilla.

Tutkimuksessa myös todettiin leikkipaikkojen lukumäärän vaihtelevan postinumeroalueiden välillä runsaasti, sillä osalla alueista leikkipaikkoja on vain yksi ja muutamilla postinumeroalueilla yli 15. Toisaalta postinumeroalueiden koko vaihtelee huomattavasti, joten paremmin leikkipaikkojen jakautumista alueellisesti kuvaa leikkipaikkatiheys. Leikkipaikkatiheys Turussa todettiin korkeimmaksi keskustan kaakkoispuolella olevilla postinumeroalueilla, ja muualla reuna-alueilla leikkipaikkatiheys oli matalampi. Leikkipaikkojen määrän tai tiheyden vaihtelu ei itsessään vielä kerro, onko leikkipaikkojen jakauma tasaista käyttäjiin nähden, koska leikkipaikkojen lukumäärää on katsottava suhteessa käyttäjien, eli lasten, määrään. Toisaalta, kun leikkipaikat ovat harvemmassa, on todennäköisemmin niille pidempi matka, ja tällöin esimerkiksi käyttöaste voi jäädä matalammaksi.

Lasten lukumäärässä suhteessa leikkipaikkoihin todettiin suurta vaihtelua. Lapsia huomattiin olevan suhteessa leikkipaikkoihin vähiten Turun keskusta-alueella ja keskustaa ympäröivillä postinumeroalueilla, kun taas itäisillä ja läntisillä reuna-alueilla lapsia oli suhteessa leikkipaikkoihin eniten. Turussa etenkin kaupungin reuna-alueille, kaakkoispuolta lukuun ottamatta, leikkipaikkoja olisi syytä rakentaa lisää, jotta kaikilla lapsilla olisi asuinalueesta huolimatta yhtäläinen mahdollisuus hyötyä leikkipaikoista. Kun leikkipaikkoja on vähemmän suhteessa alueen lapsimäärään, vaikuttavat mahdolliset poikkeustilanteet, kuten peruskorjaukset, huomattavasti enemmän mahdollisuuteen hyödyntää lähialueen leikkipaikkoja. Lisäksi kun huomioidaan yksittäisen leikkipaikan suurempi käyttäjäryhmä, on todennäköistä, että leikkipaikalla on korkeampi käyttöaste ja voi siten vaatia aikaisemmin korjauksia.

5.2 Leikkipaikkojen suunnittelun parantaminen

Kuten Schneider tutkimusryhmineen (2019) on todennut, puutteiden voimistumisen teorian mukaan sosiaalisesti heikommassa asemassa olevat altistuvat asuinalueellaan rakenteellisille puutteille, kuten tässä tapauksessa, leikkipaikkoja on lukumäärällisesti vähemmän heikompiosaisilla alueilla. Koska kunnat ja kaupungit ovat tärkeitä sosiaalisen kestävyuden edistäjiä (Kuntaliitto, s.a.) ja leikkipaikkaohjelman tavoite on tarjota tasapuolinen leikkipaikkaverkosto kaikille turkulaisille, olisi sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta olennaista huomioida leikkipaikkojen

lukumäärän ja sijainnin suunnittelussa asuinalueen sosioekonominen taso.

Leikkipaikat nousevat keskeiseen asemaan heikko-osaisemmissa perheissä, joissa ne tukevat sellaistenkin lasten motorista kehitystä ja hyvinvointia, joilla ei ole yhtäläistä mahdollisuutta esimerkiksi osallistua maksullisiin harrastuksiin. Lisäksi leikkipaikkojen ja viheralueiden tarjoamien psyykkisten ja fyysisten terveyshyötyjen tulisi jakautua tasaisesti kaikille lapsille.

Uusien leikkipaikkojen suunnittelussa voitaisiin huomioida, kuinka paljon asuinalueella on leikkipaikkoja suhteessa siellä asuvien lasten määrään. Turun leikkipaikkaohjelmassa (Leikintekoa 2020) todettiin tarve lisätä leikkipaikkoja keskustan alueelle, vaikka tässä tutkimuksessa todettiin juuri keskustassa olevan keskimääräistä vähemmän lapsia suhteessa leikkipaikkojen lukumäärään. Leikkipaikkojen tarpeen arvioinnissa onkin hyvä huomioida käyttäjien määrä alueella. Tässä tutkimuksessa nousivat esiin Vesilinna, Kuloinen ja Pansio-Perno, joilla lapsia oli suhteessa eniten leikkipaikkojen määrään nähden. Toisaalta leikkipaikkaohjelma huomioi myös muut kuin lapsikäyttäjät, ja etenkin ikääntyneiden aktivointi ja yhteisöllisyys nousee ohjelmassa esille.

Vaikka leikkipaikkojen laadussa ei ollut suurta vaihtelua postinumeroalueiden välillä, leikkipaikkojen laatua voitaisiin joka tapauksessa parantaa. Hyvälaatuisiksi leikkipaikoiksi arvioitiin vain 19 leikkipaikkaa, ja loput olivat keskitasoa tai heikkolaatuisia (kuva 6). Yksi keino parantaa leikkipaikkojen laatua olisi aktiivisempi kunnossapito, sillä kenttätutkimuksen mukaan yli puolessa arvioidusta leikkipaikoista oli roskaa, ja vaarallista jätettä löytyi jopa 30 leikkipaikalta. Kymmenellä leikkipaikalla välineet ja 31 leikkipaikalla alustat arvioitiin huonokuntoisiksi. Heikko kunnossapito on yhteydessä korkeampaan loukkaantumisriskiin (Howard ym. 2005) ja lapset leikkivät mieluiten vasta remontoituilla leikkipaikoilla (Allen ym. 2013), joten parempi kunnossapito lisäisi myös turvallisuuden ohella leikkipaikan käyttöastetta ja viihtyisyyttä.

Leikkipaikkojen palveluissa olisi myös parantamisen varaa, sillä vain yhdellä leikkipaikalla oli käytössä vessa, kolmen läheisyydessä oli pyöräteline ja yhdelläkään ei ollut vesipistettä. Leikkipaikoilla vietetty aika voisi lisääntyä, mikäli leikkipaikalta olisi

saatavilla juomavettä tai käytössä olisi vessa. Mikäli leikkipaikkojen välineistöä haluttaisiin monipuolistaa, alle puolessa leikkipaikoista oli leikkiväline, jossa voi pyöriä tai tasapainoilla, ja pelejä löytyi vain noin kolmasosasta leikkipaikoista. Lapset motivoituvat usein leikin kautta liikkumaan (Herrington & Brussoni 2015), ja esimerkiksi pelit voivat olla leikkipaikoilla etenkin vähemmän liikkuville lapsille motivoiva tapa ryhtyä leikkiin. Selvästi leikkipaikan välineistöön kuuluvia irtonaisia leikkivälineitä oli vain muutamalla leikkipaikalla, ja niiden lisääminen voisi myös innostaa lapsia leikkimään ja liikkumaan, kuten (Gubbels ym. 2012) on tutkimuksessaan todennut.

Leikkipaikkojen viihtyisyyttä voitaisiin parantaa myös lisäämällä leikkipaikoille värejä, sillä vain hieman yli kolmasosa leikkipaikkojen välineistä arvioitiin värikkäiksi. Värit leikkipaikalla kehittäisivät myös leikkipaikan inklusiivisuutta, sillä värit ja kontrastit auttavat eri toimintoja erottumaan (Invalidiliitto, s.a.). Inklusiivisen leikkipaikan välineistö mahdollistaa leikin lapsille, joilla on fyysisiä, aistillisia tai älyllisiä vammoja (Burke 2013).

5.3 Menetelmien soveltuvuus tutkimukseen

Leikkipaikka-aineiston osalta tulee huomioida muutamia epävarmuustekijöitä, jotka ovat saattaneet vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin. Kenttätutkimuksen aikana kolme leikkipaikkaa ei päästy arvioimaan, sillä niitä korjattiin tai rakennettiin. Kolme leikkipaikkaa puuttuu aineistosta, mikä voi vaikuttaa muutamien postinumeroalueiden tuloksiin leikkipaikkojen lukumäärästä tai lukumäärän kautta lasketuista suhdeluvuista. Huomioitavaa on myös, että yksi mukana olleista leikkipaikoista sijaitsee Raision kunnan alueella, jolloin kyseisellä postinumeroalueella saattaa olla myös Raision kaupungin omistuksessa olevia leikkipaikkoja, joita ei tässä tutkimuksessa huomioitu. Lisäksi leikkipaikkaohjelmassa (Leikintekoa 2020) analyysseissä on huomioitu myös päiväkotien ja koulujen pihat, joita ei tässä tutkimuksessa otettu mukaan, mikä voi vaikuttaa tulosten vertailukelpoisuuteen, ja selittää mahdollisia eroja tämän tutkimuksen ja leikkipaikkaohjelman arvioiden välillä.

Kenttätutkimuksen laatuarviointilomaketta tiivistettiin ja joitakin osa-alueita jätettiin kokonaan arvioinnista pois. Laajempi kyselylomake olisi voinut nostaa laatuerot näkyviin paremmin. Tuloksiin olisi voinut myös vaikuttaa, mikäli muistiinpano-osioon

nostetut erityismaininnat olisi huomioitu pisteytyksessä. Esimerkiksi harvinaisemmasta leikkivälineestä, kuten maatrampoliinista, olisi voinut saada lisäpisteen, tai yhden pisteen olisi vastaavasti voinut vähentää poikkeuksellisen runsaasta roskien määrästä. Lomakkeen vastausvaihtoehtoina vain vaihtoehdot ”kyllä” ja ”ei” heikensivät myös osaltaan tiedon laatua, sillä jos leikkipaikalla oli esimerkiksi valaistus, mutta se ei ollut päällä tai se oli rikki, vastaus kysymykseen oli kuitenkin kyllä, ja valaistuksesta sai laaturapisteen. Toisaalta, vaikka leikkipaikkojen välille olisi saatu enemmän eroja näkyviin, voidaan kuitenkin olettaa, että yhtä lailla heikko- ja parempilaatuisia leikkipaikkoja olisi ollut eri postinumeroalueilla.

5.4 Johtopäätökset ja tulevat tutkimustarpeet

Tutkimuksen mukaan Turun kaupungin leikkipaikat ovat laadultaan melko yhteneviä, ja alueellisia eroja leikkipaikkojen laadussa ei ole nähtävissä. Postinumeroalueen sosioekonomisella tasolla ei havaittu yhteyttä leikkipaikkojen laatuun alueella, mutta sosioekonomisella tasolla oli yhteys leikkipaikkojen lukumäärään alueella.

Matalamman sosioekonomisen tason alueilla on vähemmän leikkipaikkoja kuin korkeamman sosioekonomisen tason alueilla. Leikkipaikkojen jakaumassa ja lukumäärässä olisi kehitettävää, jotta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden periaatteen mukaisesti kaikilla lapsilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet hyötyä leikkipaikoista. Leikkipaikkoja on myös joillakin postinumeroalueilla huomattavasti enemmän kuin toisilla, ja osalla postinumeroalueista on leikkipaikkoja suhteessa lasten lukumäärään vähemmän.

Leikkipaikkojen laatuarviointiin voitaisiin jatkossa soveltaa arviointilomaketta, sillä leikkipaikkojen arviointi oli nopeaa ja tehokasta. Lomaketta voitaisiin myös laajentaa käsittelemään tarkemmin leikkipaikan turvallisuutta, viihtyisyyttä tai esteettömyyttä. Myös leikkivälineiden leikkiarvo, lasten näkemykset leikkipaikoista tai leikkipaikkojen käyttöaste olisivat mielenkiintoisia lisäyksiä laatuarvioinnin tueksi. Vastaavaa aihetta olisi kiinnostavaa tutkia myös muiden väestöryhmien kuin lasten osalta, sillä kaupungin leikkipaikkaohjelmassakin esille nousevat usein muutkin leikkipaikkojen käyttäjäryhmät, kuten esimerkiksi vanhemmat käyttäjät. Tutkimusta voitaisiin laajentaa koskemaan myös koulujen ja päiväkotipihojen leikkialueita.

Tutkimus osoittaa, että yhtä laadukkaita leikkipaikkoja on Turussa tarjolla lapsille asuinalueesta riippumatta. Yleisesti leikkipaikkojen laatua voitaisiin kuitenkin nostaa esimerkiksi parantamalla kunnossapitoa, monipuolistamalla välineistöä tai tarjoamalla lisäpalveluita leikkipaikoilla. Kaupunkien olisi myös olennaista huomioida leikkipaikkaverkoston suunnittelussa asuinalueiden sosioekonominen taso, jotta leikkipaikkojen tarjoamat hyödyt eivät kasautuisi parempiosaisille alueille.

Kiitokset

Haluan kiittää ohjaajiani Nora Fagerholmia sekä Juuso Suomea hyvästä ohjauksesta ja arvokkaasta palautteesta graduni kehittämiseksi.

Lähteet

- Adams, M. & Bell, L. A. (2016) *Teaching for diversity and social justice*. 3. p. Routledge, New York.
- Akkoyun-Farinez, J., Omorou, A. Y., Langlois, J., Spitz, E., Böhme, P., Quinet, M.-H., Saez, L., Muller, L., Lecomte, E., Legrand, K., Briançon, S. & The PRALIMAP-INÈS Trial Group (2018) Measuring adolescents' weight socioeconomic gradient using parental socioeconomic position. *European Journal of Public Health* 28(6) 1097–1102. <https://doi.org/10.1093/eurpub/cky064>
- Allen, E. M., Hill, A. L., Tranter, E. & Sheehan, K. M. (2013) Playground safety and quality in Chicago. *Pediatrics*, 131(2), 233–241. <https://doi.org/10.1542/peds.2012-0643>
- Alsarawi, A. A. & Murry, F. R. (2024) Inclusive playgrounds: Caregiver perceptions of accessibility and use. *Children and Youth Services Review* 164, 107861. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107861>
- Alueidenkäytön kehityskuva – Suuntaa kestäväälle alue- ja yhdyskuntarakenteelle* (2024) Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:1. Ympäristöministeriö, Helsinki. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-055-2>
- Bruton, C. M. & Floyd, M. F. (2014) Disparities in built and natural features of urban parks: Comparisons by neighborhood level race/ethnicity and income. *Journal of Urban Health* 91(5) 894–907. <https://doi.org/10.1007/s11524-014-9893-4>
- Burke, J. (2013) Just for the fun of it: Making playgrounds accessible to all children. *World Leisure Journal* 55(1) 83–95. <https://doi.org/10.1080/04419057.2012.759144>
- Christensen, P. & O'Brien, M. (2003) Children in the city: Introducing new perspectives. Teoksessa Christensen, P. & O'Brien, M. (toim.) *Children in the City: Home, neighbourhood and community*, 19–63. Routledge, Lontoo.
- Dalpra, M. (2020) Inclusive playgrounds: A reality or a utopia in our cities? *Journal of Civil Engineering and Architecture* 14 635–643. <https://doi.org/10.17265/1934-7359/2020.12.001>
- Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti (2008) SuRaKu-projekti. Invalidiliitto 6.2.2008. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/ulkoalue/leikkipaikka> 17.3.2025.

- European Environment Agency (2021) Who benefits from nature in cities? Social inequalities in access to urban green and blue spaces across Europe. 1.2.2022. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/who-benefits-from-nature-in-cities-social-inequalities-in-access-to-urban-green-and-blue-spaces-across-europe> 26.3.2026.
- Ginsburg, K. R., the Committee on Communications & the Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health (2007) The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *American Academy of Pediatrics* 119(1) 182–191. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-2697>
- Gubbels, J. S., Van Kann, D. H. H. & Jansen, M. W. J. (2012) Play equipment, physical activity opportunities, and children’s activity levels at childcare. *Journal of Environmental and Public Health* 1. <https://doi.org/10.1155/2012/326520>
- Gustat, J., Anderson, C. E. & Slater, S. J. (2019) Development and testing of a brief play space audit tool. *Journal of Physical Activity and Health* 17(1) 13–20. <https://doi.org/10.1123/jpah.2018-0686>
- Herrington, S. & Brussoni, M. (2015) Beyond physical activity: The importance of play and nature-based play spaces for children’s health and development. *Curr Obes Rep* 4, 477–483. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1007/s13679-015-0179-2>
- Howard, A. W., MacArthur, C., Willan, A., Rothman, L., Moses-McKeag, A. & MacPherson, A. K. (2005) The effect of safer play equipment on playground injury rates among school children. *Canadian Medical Association Journal* 172(11) 1443–1446. <https://doi.org/10.1503/cmaj.1041096>
- Invalidiliitto (s.a.) Leikkipaikka. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/ulkoalue/leikkipaikka> 27.3.2026.
- Jenkins, G. R., Yuen, H. K., Rose, E. J., Maher, A. I., Gregory, K. C. & Cotton, M. E. (2015) Disparities in quality of park play spaces between two cities with diverse income and race/ethnicity composition: A pilot study. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 12(7) 8009–8022. <https://doi.org/10.3390/ijerph120708009>
- Julkunen, R. (2018) Epäoikeudenmukaisuuden tuntemukset hyvinvointivaltion muuttuessa. Teoksessa Häyry, M., Takala, T. & Ahola-Launonen, J. (toim.) *Oikeudenmukaisuuden ongelma*, 102–114. Gaudeamus, Helsinki.

- Kallinen, K., Nikupeteri, A., Laitinen, M., Lantela, L., Turunen, T., Nurmi, H. & Leinonen, J. (2021) Lasten arjen hyvinvoinnin tekijät. *Kasvatus & Aika* 15(2) 4–21.
<https://doi.org/10.33350/ka.80332>
- Kaupungin lapset: tietoa ja toimijuutta. Kaupunkitutkimuksen päivät 2025.
<https://www.kaupunkitutkimuksenpaivat.net/arkisto-tyoryhmat-2024/kaupungin-lapset-tietoa-ja-toimijuutta/> 11.3.2025.
- Kautiainen, S., Koivisto, A.-M., Koivusilta, L., Lintonen, T., Virtanen, S. M., & Rimpelä, A. (2009) Sociodemographic factors and a secular trend of adolescent overweight in Finland. *International Journal of Pediatric Obesity* 4(4) 360–370. <https://doi.org/10.3109/17477160902811173>
- Kohen, D. E., Dahinten, S. V., Leventhal, T. & McIntoch, C. M. (2008) Neighborhood disadvantage: pathways of effects for young children. *Child Development* 79(1) 156–169. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2007.01117.x>
- Kuntaliitto (s.a.) Mitä on sosiaalinen kestävyys? <https://www.kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen/sosiaalinen-kestavyys> 27.11.2024
- Kyttä, A. M., Broberg, A. K. & Kahila, M. H. (2012) Urban environment and children’s active lifestyle: SoftGIS revealing children’s behavioral patterns and meaningful places. *American Journal of Health Promotion* 26(5) 137–147.
<https://doi.org/10.4278/ajhp.100914-QUAN-310>
- Lapsen oikeuksien sopimus: tiivistelmä (s.a.) Unicef.
<https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimus-tiivistettyna/> 6.11.2024.
- Lapsiystävällinen kunta (s.a.) Turun kaupunki. <https://www.turku.fi/lapsiystavallinen-kunta> 3.3.2025.
- Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus 2023 (2024)* Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
<https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-ylipaino-ja-lihavuus> 27.3.2026.
- Laukkanen, A., Niemistö, D. & Sääkslahti, A. (2024) Kestävän liikuntainnostuksen juurilla. *Liito: Liikunnan ja terveystiedon opettaja* 28(2) 14–15.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202412117759>

- Leikintekoa (2020) Turun kaupungin leikkipuisto-ohjelman päivitys 2020.
<https://www.turku.fi/ulkoilu-ja-retkeily/leikkipuistot> 27.3.2026.
- Leikkipuistotoiminta (s.a.) Turun kaupunki. <https://www.turku.fi/varhaiskasvatus-ja-esiopetus/leikkipuistotoiminta> 27.3.2026.
- Lopez, R. (2011) *The potential of safe, secure, and accessible playgrounds to increase children's physical activity*. Active Living Research.
<https://activelivingresearch.org/potential-safe-secure-and-accessible-playgrounds-increase-childrens-physical-activity> 25.11.2024.
- Lundman, R. (2024) Coping with standards: Integrating art and safety into the design of a creative playground. *Journal of Planning Education and Research* 44(1) 431–440. <https://doi.org/10.1177/0739456X21994650>
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999. Annettu Helsingissä 5.2.1999.
- McCarthy, S. M., Hughey, S. M. & Kaczynski, A. T. (2017) Examining sociodemographic differences in playground availability and quality and associations with childhood obesity. *Childhood Obesity* 13(4) 234–241.
<https://doi.org/10.1089/chi.2016.0239>
- Meng, X. & Wang, M. (2022) Comparative review of environmental audit tools for public open spaces from the perspective of children's activity. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 19, 13514.
<https://doi.org/10.3390/ijerph192013514>
- Moll, V. (2024) *Lapset kaupunkisuunnittelukysymyksenä 1950–1970-lukujen Helsingissä*. Aalto University publication series 2024: 271. Aalto University, rakennetun ympäristön laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-64-2184-1>
- Muuronen, K. (2016) Yhdistyneiden kansakuntien (YK) lapsen oikeuksien yleissopimus Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden perustana. Teoksessa *Tieteelliset perusteet varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksille*. 7–11. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:22. Opetus ja kulttuuriministeriö, Helsinki.
- Mäki, P., Ikonen, R., Hedman, L., Raulio, S. & Laatikainen, T. (2021) Ylipainon ja elintapojen yhteys selittyy osittain nuoren sosieconomiseilla tekijöillä. *Suomen lääkärilehti* 16/2021.
- Niemistö, D., Finni, T., Haapala, E., Cantell, M., Korhonen, E. & Sääkslahti, A. (2019) Environmental Correlates of motor competence in children: The skilled kids

- study. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 16(11).
<https://doi.org/10.3390/ijerph16111989>
- Niemistö, D., Finni, T., Cantell, M., Korhonen, E. & Sääkslahti, A. (2020) Individual, family, and environmental correlates of motor competence in young children: regression model analysis of data obtained from two motor tests. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 17(7).
<https://doi.org/10.3390/ijerph17072548>
- Paavo – postinumeroalueittainen avoin tieto 2025 – Käyttäjän opas (s.a.) Tilastokeskus.
<https://stat.fi/fi/palvelut/tilastodatapalvelut/tilastotietokannat/paavo> 27.3.2026.
- Park, M. J., Baldwin, K., Weiss-Laxer, N., Christian, J. B., Mello, M. J, Ebersson, C. & Spiegel, A. (2010) Composite playground safety measure to correlate the rate of supracondylar humerus fractures with safety: an ecologic study. *Journal of Children's Orthopaedics* 30(2) 101–105.
<https://doi.org/10.1097/BPO.0b013e3181d07689>
- Rankin, J., Matthews, L., Cobley, S., Han, A., Sanders, R., Wiltshire, H. D. & Baker, J. S. (2016) Psychological consequences of childhood obesity: Psychiatric comorbidity and prevention. *Adolescent Health, Medicine and Therapeutics* 7 125–146. <https://doi.org/10.2147/AHMT.S101631>
- Rekola, A. & Paloniemi, R. (2019) Navigointia kestävän kaupunkisuunnittelun ristiaallokossa – suunnittelijoiden käsityksiä oikeudenmukaisuudesta. *Janus* 27(3) 264–282. <https://doi.org/10.30668/janus.69671>
- Riggio, E. (2002) Child friendly cities: good governance in the best interests of the child. *Environment & Urbanization* 14(2) 45–58.
<https://doi.org/10.1177/095624780201400204>
- Schmalz, D. L., Deane, G. D., Birch, L. L. & Davison, K. K. (2007) A longitudinal assessment of the links between physical activity and self-esteem in early adolescent non-Hispanic females. *Journal of Adolescent Health* 41(6) 559–565.
<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.07.001>
- Schneider, S., Bolbos, A., Fessler, J. & Buck, C. (2019) Deprivation amplification due to structural disadvantage? Playgrounds as important physical activity resources for children and adolescents. *Public Health* 168 117–127.
<https://doi.org/10.1016/j.puhe.2018.11.016>

- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on arvokkaan elämän edellytys (s.a.) UNRIC – Yhdistyneiden Kansakuntien alueellinen tiedotuskeskus. Yhdistyneet Kansakunnat. <https://unric.org/fi/sosiaalinen-oikeudenmukaisuus-on-arvokkaan-elaemaen-edellytys/> 25.11.2024.
- Tiitu, M., Viinikka, A. & Kopperoinen, L. (2016) *Kaupunkien täydennysrakentamisen ja viherrakenteen paikkatietopohjainen yhteensovittaminen – Näkökulmia, aineistoja ja menetelmä maankäytön suunnittelun tueksi*. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 38/2016.
- Turku saa ensimmäisen esteettömän leikkipaikan (2018) *Turkulainen* 2.5.2018. <https://www.turkulainen.fi/paikalliset/1404835> 17.3.2025.
- Turun karttapalvelu (s.a.) <https://turku.asiointi.fi/IMS/> 27.3.2026.
- Turun seudun leikkipaikat (s.a.) <https://turunseudunleikkipaikat.fi> 27.3.2026.
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (s.a.) Ohjeita palvelujen turvallisuudesta. <https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/vapaa-ajan-palveluiden-turvallisuus/ohjeita-palvelujen-turvallisuudesta> 26.3.2026
- UNICEF Finland (s.a.) Child-friendly cities initiative. <https://www.childfriendlycities.org/initiatives/finland> 26.2.2025
- UNICEF (2022) *Strategic note on UNICEF’s work for children in urban settings*. 2. p. United Nations Children’s Fund, New York. <https://www.unicef.org/documents/urban-strategic-note> 27.3.2026.
- United Nations (2015) *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. <https://sdgs.un.org/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development-17981> 27.3.2026
- Viinikka, A., Tiitu, M., Heikinheimo, V., Turunen, A., Lehtimäki, J., Vierikko, K., Nyberg, E., Pasanen, T. & Halonen, J. I. (2022) *Laadukkaiden viheralueiden saavutettavuus kaupungeissa vaihtelee: ulkoilu viheralueella yhteydessä terveyteen*. Tutkimuksesta tiiviisti 2022: 53. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.
- Villanueva, K., Badland, H., Kvalsvig, A., O’Connor, M., Christian, H., Woolcock, G., Giles-Corti, B. & Goldfeld, S. (2016) Can the neighborhood built environment make a difference in children’s development? Building the research agenda to create evidence for the place-based children’s play. *Academic Pediatrics* 16(1) 10–19. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2015.09.006>

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja (2016) Suomen YK-liitto, Helsinki. <https://www.ykliitto.fi/julkaisut/ykn-yleissopimus-vammaisten-henkiloiden-oikeuksista-ja-valinnainen-poytakirja>
27.3.2026.

Liitteet

Liite 1. Leikkipaikkojen laatuarviointilomake

Päivämäärä ja kellonaika

Leikkipaikan nimi

1. Onko leikkipaikalla esillä sääntöjä tai ohjeistuksia (kuten ikäsuosituksia, varoituksia tai aukioloaikoja)?
 - Kyllä
 - Ei
2. Onko leikkipaikan tunnistetaulussa yleinen hätänumero, leikkipaikan nimi, osoite sekä ylläpitäjän yhteystiedot?
 - Kyllä
 - Ei
3. Onko leikkipaikalla valaistusta, joka on tarkoitettu leikkipaikan alueen valaisemiseen?
Ei koske naapuruston katuvalaistusta.
 - Kyllä
 - Ei
4. Onko leikkipaikka aidattu, ja onko aidassa lukollinen portti?
 - Kyllä
 - Ei
5. Leikkipaikan alustat ovat hyvässä kunnossa.

Alustan kunto arvioidaan esimerkiksi tarkastelemalla alustan yhtenäisyyttä, mahdollisia pintavaurioita tai kiviä ja juuria.

- Kyllä
- Ei

6. Ovatko leikkipaikan välineet hyvässä kunnossa?

- Kyllä
- Ei

7. Onko leikkipaikalla vaarallista jätettä?

Vaarallinen romu on mitä tahansa, johon lapsi voi satuttaa itsensä, kuten lasinsirut tai sytyttimet. Vaaralliseksi jätteenä lasketaan myös päihteisiin liittyvät jätteet, kuten alkoholipullot, neulat tai tupakantumpit.

- Kyllä
- Ei

8. Onko leikkipaikalla ainakin kaksi yksittäistä leikkirakennetta?

Yksittäisellä leikkirakenteella tarkoitetaan leikkivälinettä, joka tarjoaa yhdenlaista leikkiaktiviteettia. Esimerkiksi keinu, liukumäki tai keinulauta.

- Kyllä
- Ei

9. Onko leikkipaikalla ainakin kaksi monikäyttöistä leikkirakennetta?

Monikäyttöisellä leikkirakenteella tarkoitetaan leikkikokonaisuutta, joka koostuu kahdesta tai useammasta leikkivälineestä, jotka ovat kiinni toisissaan tai toiminnallisesti yhteydessä. Monikäyttöinen leikkirakenne tarjoaa useampaa kuin yhtä leikkiaktiviteettia.

- Kyllä
- Ei

10. Leikkipaikalla on liukumäki.

Kyllä

Ei

11. Leikkipaikalla on keinu.

Kyllä

Ei

12. Leikkipaikalla on leikkiväline, jossa voi roikkua tai kiipeillä.

Kyllä

Ei

13. Leikkipaikalla on leikkiväline, jossa voi pyöriä tai tasapainoilla.

Kyllä

Ei

14. Leikkipaikalla on pelejä.

Esimerkiksi leikkipaneeli, labyrinthi tai maahan maalatut pelit, kuten ruutuhyppely.

Kyllä

Ei

15. Leikkipaikalla on muita kuin edellä mainittuja leikkivälineitä.

Kyllä

Ei

16. Onko leikkipaikalla käytettävissä irtonaisia leikkivälineitä?

Esimerkiksi hyppynaruja, hulavanteita tai palloja.

Kyllä

- Ei

17. Ovatko leikkipaikan välineet värikkäitä?

Leikkipaikan välineet lasketaan värikkäiksi, jos koko leikkipaikan välineistössä on esillä neljää eri väriä.

- Kyllä
- Ei

18. Leikkipaikalla on tilaa vapaalle leikille.

- Kyllä
- Ei

19. Onko suurimmassa leikkirakenteessa ainakin kolme eri korkeustasoa, joissa lapset voivat leikkiä?

- Kyllä
- Ei

20. Onko suurimmassa leikkivälineessä ainakin yksi kokoontumispaikka, jossa ainakin kaksi lasta voi olla samanaikaisesti?

- Kyllä
- Ei

21. Onko leikkipaikalla vessa?

- Kyllä
- Ei

22. Onko leikkipaikalla tai sen läheisyydessä pyöräteline?

- Kyllä
- Ei

23. Onko leikkipaikalla vesipiste, josta on saatavilla juomavettä?

- Kyllä
- Ei

24. Leikkipaikalla on katos.

- Kyllä
- Ei

25. Leikkipaikalla on varjoisia paikkoja, joissa voi olla suojassa kuumuudelta ja auringolta.

- Kyllä
- Ei

26. Leikkipaikalla on kasvillisuutta, kuten puita, kukkia, pensaita tai ruohoa.

- Kyllä
- Ei

27. Leikkipaikalla on penkki tai penkkejä, joissa voi istua.

- Kyllä
- Ei

28. Leikkipaikalla ei ole roskia.

Roskilla tarkoitetaan isompia ja pienempiä jätteitä, kuten hylättyjä huonekaluja, rakennusjätettä, tyhjiä juomapulloja tai käärepapereita.

- Kyllä
- Ei

Muistiinpanot

Kuva leikkipaikalta